

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy a sportu

Bakalářská práce

Osobnost československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého

Vypracoval: Martin Novák, Tělesná výchova a sport
Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2017

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

University of South Bohemia in České Budějovice

Faculty of Education

Department of Sports Studies

Graduation thesis

**The personality of member of
Czechoslovak national ice hockey team
Jan Hrbatý**

Author: Martin Novák

Supervisor: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

České Budějovice, 2017

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Osobnost československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého

Jméno a příjmení autora: Martin Novák

Studijní obor: Tělesná výchova a sport – BTV

Pracoviště: Katedra tělesné výchovy a sportu PF JU

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

Rok obhajoby bakalářské práce: 2017

Abstrakt: Tato bakalářská práce se zabývá zpracováním biografie našeho úspěšného a známého československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého. Z pohledu obsahu je práce zaměřena především na jeho osobnost, sekundárně pak na stručný nástin historie ledního hokeje ve světě, na stručný nástin historie na území České Republiky a na historii ledního hokeje v Jihlavě. Z pohledu časového období je tato práce zaměřena na 50. – 70. léta, v širší souvislosti pak na období počátků našeho ledního hokeje a následný vývoj jihlavského ledního hokeje. Do práce je zařazeno množství původních úryvků z dobové periodiky a vzpomínkové literatury. Text je doplněn množstvím dobových obrázků, fotografií a také řízenými rozhovory.

Klíčová slova: historie, lední hokej, utkání, Československo, Dukla Jihlava

Bibliographical identification

Title of the graduation thesis: The personality of member of Czechoslovak national ice hockey team Jan Hrbatý

Author's first name and surname: Martin Novák

Field of study: Physical education and sport

Department: Department of Sports studies

Supervisor: PhDr. Tomáš Tlustý, Ph.D.

The year of presentation: 2017

Abstract: This bachelor thesis is being focused on the processing of the biography of our successful and well-known Czechoslovakian national hockey team member Jan Hrbatý. According to the subject of matter is this work aimed primary on his personality, secondary on a brief outline of history of ice hockey in the world. Brief outline of history of ice hockey in the Czech Republic and in Jihlava follows. According to period of time is this work focused on the 50's till 70's. In wider connection I mention period of beginning of our ice hockey and subsequent development of ice hockey in Jihlava. The work is incorporated with an amount of various extracts from contemporary press and memorial literature. As addition follows amount of pictures and photographs of the period mentioned above. The text is supplemented and controlled interview.

Keywords: history, ice hockey, match, Czechoslovakia, Dukla Jihlava

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Podpis studenta

Datum

Poděkování

Děkuji především vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Tomáši Tlustému, Ph.D., za poskytnutí konzultací, odborné vedení a cenné připomínky při tvorbě mé bakalářské práce. Děkuji panu Janu Hrbatému za půjčení materiálů z osobního archivu a poskytnutí cenných informací v řízeném rozhovoru. Děkuji také panu Josefu Sobotovi, dlouholetému sekretáři Dukly Jihlava za poskytnutí dobových materiálů.

Obsah

1	Úvod	8
2	Metodologie práce	9
2.1	Cíle, úkoly a předmět práce	9
2.2	Použité metody práce	10
2.3	Rozbor pramenů a literatury	11
3	Stručný nástin historie ledního hokeje ve světě	13
3.1	Vznik a vývoj ledního hokeje	13
3.2	Počátky ledního hokeje v Severní Americe	15
3.3	Stručný nástin historie vzniku a vývoje ledního hokeje v Evropě	19
4	Stručný nástin historie ledního hokeje v Československu	25
4.1	Počátky hokejové ligové soutěže v Československu a její stručný vývoj do roku 1945	28
4.2	Nástin vývoje československého hokeje v období po skončení 2. světové války	30
5	Stručný nástin historie ledního hokeje v Jihlavě	35
5.1	Počátky armádního sportovního družstva Dukla Jihlava	36
5.2	První a druhá zlatá éra jihlavského hokeje	39
5.3	Ústup ze slávy a už jen I. Liga	44
6	Biografie a hlavní milníky sportovní kariéry Jana Hrbatého	48
6.1	Od narození ve Stražisku po narukování do Dukly	49
6.2	Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1961–1966	55
6.3	Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1966–1971	62
6.4	Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1971–1980	74
6.5	Život Jana Hrbatého po skončení aktivní hokejové kariéry	78
7	Závěr	84
	Seznam použitých zkratk	86
	Referenční seznam pramenů a literatury	87

1 Úvod

Během studia oboru Tělesná výchova a sport, především při studiu předmětu Dějiny tělesné výchovy a sportu, jsme se učili o celé řadě významných sportovců, kteří v jednotlivých odvětvích sportů úspěšně a hrdě reprezentovali naši zemi. Bohužel jen málo z nich pochází z Vysočiny. Jedním z nejoblíbenějších a nejznámějších sportovců na Vysočině byl Jan Hrbatý. Hokejista, který přišel do Dukly Jihlava na vojnu a působil v ní celou svojí úspěšnou kariéru. Máme tu čest Jana Hrbatého znát osobně a z našich dialogů nás jeho osobnost zaujala natolik, že jsme se rozhodli ke zpracování jeho biografie.

Jan Hrbatý je velmi znamenitá osobnost. Nejvíce nás zaujal tím, že o svých úspěších hovoří skromně s uznáním hokeje, jakožto kolektivního sportu, a ne jako o hře jednotlivců. V kolektivu je člověk oblíbeným, přátelským a hlavně férovým. Díky těmto kladným vlastnostem si řekl na několik let o roli kapitána mužstva Dukly Jihlava. „Rychlík Vysočiny“, jak se mu v tehdejší době přezdívalo, si zasloužil díky svému abnormálně rychlému pohybu na ledě. K vítězství svého mužstva při utkání pomáhal svojí rychlostí, ale i především technickou a taktickou převahou, než měli soupeři. Po skončení aktivní hokejové kariéry Jan Hrbatý předával své bohaté zkušenosti svěřencům, synovi i vnukům.

Přestože společně se spoluhráči proslavil nejen Duklu Jihlava, ale i československý lední hokej po celém světě, nikde jsme nenašli jeho celistvě zpracovanou biografii. To byl i jeden z hlavních důvodů volby tématu naší bakalářské práce. Při zpracování předběžné rešerše dobových materiálů jsem zjistil, že v dobových periodikách je neskutečně velké množství fotografií, rozhovorů, komentářů a výsledků, jak k této osobnosti, tak k československému lednímu hokeji v tomto období.

V této bakalářské práci je zpočátku stručně nastíněn vznik ledního hokeje ve světě jako takovém. Dále potom nastíněna historie ledního hokeje na území tehdejší Československé republiky a historie ledního hokeje v Jihlavě. Závěrečná kapitola je celá věnována přímo Janu Hrbatému.

2 Metodologie práce

2.1 Cíle, úkoly a předmět práce

Cílem bakalářské práce je zpracovat biografii našeho československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého. Jejím vedlejším cílem je zpracovat důležitou část historie československého a jihlavského ledního hokeje. Z tohoto cíle vyplývají následující úkoly.

Úkoly bakalářské práce:

- ✓ Provést detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných, filmových a fotografických pramenů, literatury, dobových periodik, biografických materiálů a vzpomínek, vzpomínek pamětníků a internetových zdrojů.
- ✓ Zpracovat stručný nástin historie ledního hokeje ve světě, historie československého ledního hokeje. Tento nástin doplnit dobovými snímky, obrázky a fotografiemi maleb.
- ✓ Zpracovat důležitou část historie ledního hokeje v Jihlavě. Tuto deskripci doplnit množstvím souvztažných dobových fotografií, archivních snímků a obrázků.
- ✓ Zpracovat biografii Jana Hrbatého. Tuto biografii doplnit množstvím souvztažných dobových fotografií, archivních snímků a obrázků.
- ✓ Všechny obrazové přílohy zpracovat vždy pouze do souvztažného textu. Do něj též zpracovat důležité dobové komentáře v literatuře a periodikách.
- ✓ Všechny řízené rozhovory směřující k hlavní části práce též zpracovat do souvztažného textu.

Předmět práce

Z hlediska **obsahového** je práce zaměřena na osobnost vynikajícího československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého a dále pak na stručnou historii ledního hokeje ve světě, na stručnou historii na území tehdejší Československé republiky a na důležitou část historie ledního hokeje v Jihlavě.

Z hlediska **časového** je předmět práce hlavně vymezen mezi 50. – 70. lety 20. století, tedy léty hlavní sportovní kariéry Jana Hrbatého, v širší souvislosti pak období počátků našeho ledního hokeje a vývojem jihlavského ledního hokeje po skončení kariéry Jana Hrbatého.

Z hlediska **věcného** je zaměřen na lední hokej a jeho historii.

2.2 Použité metody práce

Jedná se o standartní historickou práci z našich nejnovějších aplikovaných dějin, tedy dějin tělesné výchovy a sportu se zaměřením na lední hokej. Důraz práce byl kladen na maximální pramenné poznání, především na využití a detailní obsahovou analýzu všech dostupných souvztažných písemných a fotografických pramenů, archivních fondů, dobových periodik, literatury, klubových kronik, vzpomínek a rozhovorů pamětníků a internetových zdrojů.

Metody použité pro tuto bakalářskou práci byly zvoleny s důrazem na přispění k poznání souvislostí zkoumané doby, především v závislosti na získaných a studovaných pramenech. Jedná se tedy o standartní historické metody, zejména přímá metoda, což je vlastně prostý popis skutečnosti popisovaný pomocí jednoho či více pramenů. Tato metoda byla v této práci velmi využita. Bylo s její pomocí popsáno, jak se lední hokej šířil ve světě. Na periodické vymezení časového vývoje byla použita progresivní metoda. Progresivní metoda zachycuje události ve sledu, v jakém šly za sebou, tedy popis z minulosti do současnosti. Dále byla v omezené míře použita i metody nepřímá.

Dále jsme využili biografickou metodu, která vychází z vyprávění důležitých osobností o svém životě a jejich životních příběhů. Biografická metoda v této práci byla použita z důvodu zkvalitnění práce a upřesnění popisované historie.

Vlastní faktografický popis mohl být, vzhledem ke svému monotematickému charakteru a přesně vymezenému období, proveden v jednotlivých částech práce vždy přímou metodou a diachronním způsobem. Až překvapivé množství a kvalita autentických podkladů získaných z dobových periodik umožnila zařazení poměrně velkou četnost přímých citací, bez jakýchkoliv autorských zásahů. A jako poslední v této

práci byla využita metoda řízeného rozhovoru, která se skládá z přesně konstruovaných otázek k dané tematice práce a stručnými odpověďmi na otázky. V této práci byla využita při upřesnění hlavních životních milníků osobnosti Jana Hrbatého.

Jako problém se ukázala špatná kvalita obrazových a fotografických podkladů a příloh z dobové periodiky. Pro jejich získání byl využit kvalitní fotoaparát a skener, pro následné popsání byly využity všechny dostupné zdroje.

2.3 Rozbor pramenů a literatury

Z důvodů převažujícímu analytickému charakteru této bakalářské práce byla věnována velká pozornost literatuře, periodikům a tištěným pramenům. Předpokládaným a potvrzeným problémem byla nerovnoměrnost a nevyváženost výskytu potřebné tematiky v literatuře, periodikách, pramenech a na internetu.

Prvotními zdroji, které jsem zpracoval, byly publikace z Městské knihovny v Jihlavě a publikace z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, kde jsem získal veškeré podrobnosti vztahující se k prvopočátku ledního hokeje ve světě a jeho historii. Největší přínos měly publikace *Světový hokej*,¹ a *Malá encyklopedie ledního hokeje*,² které mi detailně nastínily celkový historický vývoj ledního hokeje ve světě. Informace byly doplněny z knihy *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*.³

Při získávání informací o historickém vývoji ledního hokeje na území tehdejší Československé republiky měla největší přínos publikace *100 let českého hokeje*,⁴ doplněna informacemi z internetového zdroje, a to ze stránky Českého svazu lední hokeje: <http://www.cslh.cz/text/35-historie-slh.html>.⁵

¹ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia.

² Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia.

³ Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia.

⁴ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press.

⁵ Český svaz ledního hokeje - Historie ČSLH. (b.r.). Získáno 18. února 2017, z <http://www.cslh.cz/text/35-historie-slh.html>.

Největším zdrojem faktů k historii ledního hokeje v Jihlavě se ukázala publikace *50 let českého sportu v Jihlavě: 1910-1960.*,⁶ uložená ve Státním okresním archivu v Jihlavě. Dílo popisuje počátky zimního sportu jako takového na území Jihlavy, potřebné informace se v něm dají najít velmi snadno. Dalším důležitým zdrojem byly publikace *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006).*,⁷ a *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny).*⁸ Tyto publikace, jak již vyplývá z názvu, se zabývají historií jihlavského hokejového klubu Dukla Jihlava od počátků, skoro až po současnost.

Pro zpracování biografie Jana Hrbatého měla největší význam publikace *Dukla mezi mantinely.*,⁹ ve které je detailně popsán život Jana Hrbatého a doplněn dobovými komentáři k jeho kariéře. Dále potom malé brožurky vydané ke slavnostním oslavám klubu Dukly Jihlava *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava.*,¹⁰ *15 let Dukly Jihlava.*,¹¹ a *20. let jihlavské Dukly.*¹² Z těchto zdrojů jsme se mohli dozvědět informace o výsledcích klubu, sezonních úspěších a samostatných statistikách Jana Hrbatého. Dalším důležitým zdrojem informací byl dobový tisk *Jiskra*, roč. 1961–1977. V tomto tisku vyšla i celá řada dobových fotografií Jana Hrbatého, z nichž některé jsou použity v obrazových přílohách. Dalším nedílným pramenem, ze kterého bylo čerpáno, byly rozhovory s hokejovou legendou, bývalým československým reprezentantem Janem Hrbatým. Vše bylo zapracováno do souvztažného textu práce.

⁶ Nechvátal, B. (1960). *50 let českého sportu v Jihlavě: 1910-1960*. Jihlava: Tělovýchovná jednota Dynamo Jihlava.

⁷ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola.

⁸ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny.

⁹ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko.

¹⁰ Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava*. Jihlava: Grafia.

¹¹ Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko.

¹² Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko.

3 Stručný nástin historie ledního hokeje ve světě

3.1 Vznik a vývoj ledního hokeje

Kdy a kde přesně začali lidé poprvé hrát podobnou hru dnešnímu hokeji, není zcela známé. Kořeny sahají až do starého Řecka, kde se setkáváme s jakousi hrou s holí a hokejovými prvky. Řecko je poloostrov ve Středozemním moři, kde je sníh a led vzácnost, ale právem je tato oblast považována za mateřskou zemi mnoha sportů. Je to i kolébka sportovních soutěží a slavných olympijských her vůbec. V Národním muzeu v Aténách je uchován reliéf, který znázorňuje rozehrání míčku z „bully“. Proti sobě stojí dva hráči u míčku a čekají na zahájení hry. V rukách svírají své zahnuté hole a kolem nich stojí další hráči. Tato starořecká hra se jmenovala „kératizein“ a spojitost hledíme jen s pozemním hokejem. Uchovaný reliéf pochází přibližně z roku 480 před naším letopočtem. Řekové a jejich hra s holí byla velkou inspirací i pro Římské legie. Legionáři se jí naučili a šířili v podmaněných zemích. Dalším místem, kde jsme se mohli setkat s obdobnou hrou, byl Egypt, hra se nazývala „hoksha“. I v jiných zemích se využili prvky „římského hokeje“ odvozeného z kératizeinu. V Anglii a Walesu se hrál kriket, v Irsku hurling a ve Skotsku bandy a shinney(shinty).

Anglický kronikář William Fitzleben v roce 1175 zaznamenal, že londýnská mládež svoji hru s poháněním míče v zimě přenášela na zamrzlé bažiny u blízkého Moorfieldu. Hledáme-li další důkaz o původu hry, musíme se pozastavit u některých kreseb a obrazů pocházejících z Nizozemska z dob šestnáctého až osmnáctého století. Nejznámější je malba Adama van Bree z roku 1640, která představuje stojícího muže na zamrzlé řece, jenž se pomocí zahnuté hole snaží udeřit míček.¹³

¹³ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 13.

Obrázek 1. Malba Adama van Bree z roku 1640, která představuje stojícího muže na zamrzlé řece, jenž se pomocí zahnuté hole snaží udeřit míček.¹⁴

Začátkem 16. století se dostaly francouzské lodě do Ameriky do oblasti kolem řeky sv. Vavřince, Huronu a oblasti Velkých jezer (Gitči Gamy). Francouzští vojáci zjistili, že místní indiánské kmeny Irokézů, Huronů a Chippeawayů, hrají také hru s míčkem a zahnutými holemi. Jejich hra se nazývala „baggataway“ a hrála se jak v létě, tak i v zimě na ledě. Zpátky do Evropy si Francouzi přivezli hru pod názvem Hoquet a její název v překladu znamená zahnutá pastýřská hůl podobná hokejce. Z toho to slova podle většiny zdrojů vznikl název pro lední hokej (Hoquet - Hockey).¹⁵

Obrázek 2. Hra Baggataway.¹⁶

¹⁴ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 13.

¹⁵ Tamtéž, s. 16.

¹⁶ Tamtéž, s. 14.

3.2 Počátky ledního hokeje v Severní Americe

Po skončení „sedmileté“ Francouzsko Anglické války (1756–1763) se stali pány Kanady Angličané, kteří tam přivedli jiné hry, především Shinney (shinty), hra s míčkem, zahnutými holemi a brankami ze sloupků. Obliba tohoto sportu stoupala a pro nástup ledního hokeje má rozhodující vyznám. Když byl v roce 1856 do oblasti Velkých jezer přeložen anglický pluk Royal Canadian Rifles dostaly posádky v Halifaxu a Kingstonu příkaz – naučit se bruslit. Toto rozhodnutí vyplňovalo volný čas vojáků pohybem, zvýšením tělesné zdatnosti. Takový rozkaz vojáci rádi plnili, neboť jim přinášel spoustu zábavy. Většinu z nich však kličky, bruslařské figury a zvraty přestaly bavit a najednou tu byl nápad zkusit shinney na bruslích. Nápad se ujal a hra plná rychlosti a vzrušení přitahovala další hráče nejen z řad vojáků a námořníků, ale i mládež, především studenty. Ti hru na počátku sedmdesátých let obohatili o brankaře. A k opravdovému „kanadskému“ lednímu hokeji, jsme již blízko.¹⁷

Vedle Kingstonu a Halifaxu se o zrod ledního hokeje postarala i McGillova univerzita sídlící v Montrealu. Právě studenti z této univerzity měli na vývoj a vytváření ledního hokeje velký vliv, lze říci základní a rozhodující. Z jejich koncepce vycházela základní pravidla a zvyklosti pro hru. Ví se, že studenti McGillovy univerzity organizovali nespočet soutěží s námořníky, vojáky i ostatními fakultami.¹⁸

Byli to oni, jejichž nápad postavit brankaře do branky při shinney byl převratnou novinkou, neboť zatím všechny doposud známé hry s holí a míčkem funkci brankaře neznaly. Studenti do hry nastupovali s brankařem a soupeř, který brankaře neměl, si mohl zmenšit branku. Jednalo se tak o sportovní fair play jednání. Montrealští studenti podobných novinek přinesli do hry více.¹⁹

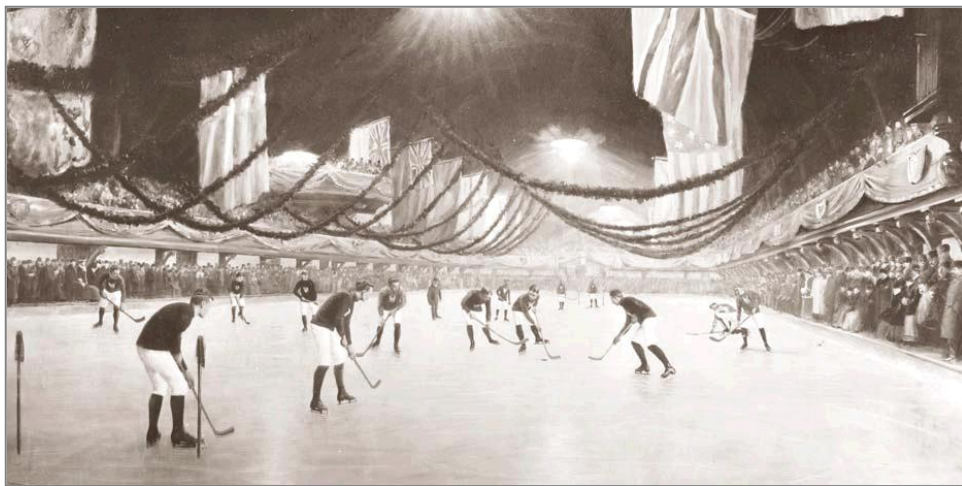
V roce 1862 byla v Montrealu otevřena první krytá hala Viktoria Skating Rink s přírodním ledem. Využívala se především k bruslení veřejnosti a patřila klubu Carnival Committee. Dne 3. března 1875 byl právě v této hale uspořádán první zápas v ledním hokeji mezi týmy složené ze členů klubu Carnival Committee. A tímto zápasem vlastně začíná historie kanadského hokeje.²⁰

¹⁷ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 16.

¹⁸ Tamtéž, s. 18.

¹⁹ Tamtéž, s. 19.

²⁰ Tamtéž, s. 18.

Obrázek 3. Viktoria Skating Rink v Montrealu 3. března 1875.²¹

Důležité dodat, že se zápas odehrál s kulatým, plochým kouskem dřeva a na utkání do haly se přišlo podívat 500 diváků.²²

Puk z gumy, jak ho známe v dnešní době, byl vynalezen až o několik let později W. F. Robertsonem, když odřízl spodní a horní část gumového míčku. Vznikla z toho tak plochá gumová destička, která zapříčinila to, že se zmírnila její časté destrukce a možnost létat mimo ledovou plochu. Právě tento muž byl nejčinnější v práci s pravidly. Student práv a umění McGillovy univerzity, nikdy sice hokej nehrál, ale řadu let se soustavně věnoval zlepšování pravidel a propagaci hry. Využil i prázdninových cest do západní Evropy, v Anglii se seznámil s pozemním hokejem. Ve výkladu pravidel neměl konkurenci a byl tak opravdovým znalcem. Spolupracoval i s ostatními hokejisty ústavu, především pak s R. F. Smithem. V roce 1879 poprvé zveřejnil pravidla, která se stala základem pro ujednocení pravidel z jiných míst a roku 1886 byla vyhlášena za oficiální. Robertson vydal pravidla i do Severní Ameriky, kde zájem o lední hokej rychle narůstal.²³

Činnost hokejových klubů se začátkem osmdesátých let začínala už pěkně rozjíždět. V roce 1883 se pořádal turnaj v ledním hokeji, který vyvrcholil v tradiční montrealský karnevalem na ledě (Montreal Ice Carnival). Turnaje se zúčastnilo pět týmů a vyhráli studenti McGillovy univerzity. Častým pořádáním turnajů vystupoval do popředí požadavek o založení organizace, která by zastupovala společné zájmy. Tomu

²¹ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 20.

²² Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 12.

²³ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 23.

se tak stalo v roce 1886, kdy začaly montrealské kluby spolupracovat v Montreal Hockey Amateur Association, tedy v první hokejové organizaci. Postupně se začaly zakládat podobné asociace i v jiných městech. Jedna z nich byla založena 27. listopadu 1890 a to Ontario Hockey Association hokejový svaz Ontaria. Podle potřeby organizace se postupně zakládaly další svazy, například i ta nejnámější CAHA (Canadian Amateur Hockey Association), ustanovena 4. prosince 1914 jako nejvyšší orgán kanadského amatérského hokeje.²⁴

Do dějin ledního hokeje se také zapsal kanadský generální guvernér Frederick Arthur, lord Stanley z Prestonu, který udělal důležitý historický krok v roce 1892. Před svým vystřídáním ve funkci a návratem do rodné Anglie, věnoval tento velký sportovní nadšenec hokeji pohár, který nesl jeho jméno – Stanley Cup. Slavný pohár se každoročně uděloval nejlepšímu hokejovému mužstvu Kanady. Prvním držitelem této trofeje bylo hokejové mužstvo Montreal Athletic Association, které získalo v roce 1893 titul mistra Amatérské hokejové asociace.²⁵

Obrázek 4. Frederick Arthur, lord Stanley z Prestonu.²⁶

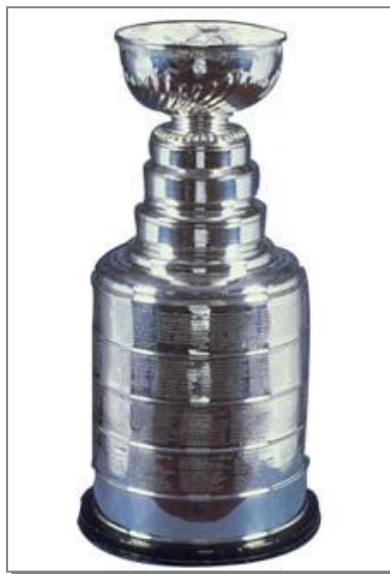
Lord Stanley nikdy nebyl přítomen na zápase o pohár, který daroval a nesl jeho jméno. K prvním pohárovým utkáním došlo, až když pobýval téměř rok v Anglii. Stanley Cup, který byl pořízen za 48,50 dolarů, je dnes jednou z nejcennějších a nejstarších

²⁴ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 30.

²⁵ 1892: Stanley Cup: Historie. (b.r.). Získáno 18. únor 2017, z <http://www.nhl.cz/historie-nhl/stranka/5002727>.

²⁶ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 401.

trofejí na světě. Avšak do historie vstoupil ještě dříve než Temple Cup, dnes už dávno opomenutá trofej, určena vítězi Světových sérií v baseballu. I Davis Cup známý symbol tenisové dokonalosti je o devět let mladší.²⁷

Obrázek 5. Stanley Cup.²⁸

V prvních letech se zápasy o Stanley Cup hrály v prosinci, lednu, únoru nebo březnu. Vyzyvatel mohl být kdokoli – profesionálové, amatéři, studenti, ale často také složená mužstva z hráčů všech těchto skupin.²⁹

Finále hokejového ročníku 1893/1894 se hrálo 22. března 1894 v Montrealu mezi Montreal AAA a Ottawa Capitals. Tým z Montrealu vyhrál 3:1 a stal se tak podruhé držitel Stanley Cupu. V jednom z místních deníků tehdy napsali: *„...o titul mistra v hokeji se rozhodovalo dnes večer a ještě nikdy v dosavadní historii této hry se nesešlo tolik lidí a neprojevovalo se takové nadšení. Zápasu přihlíželo plných 5 000 diváků. Atmosféru haly ovládly zvuky cínových rohů, silné plíce a zmatený hluk. Montreal vyhrál 3:1. Rozhodčí přehlédli mnoho věcí. Hrál se o sedmi hráčích, dvakrát 30 minut. Led byl obstojný. Po skončení utkání byli vítězové odneseni z ledové plochy ...“*³⁰

²⁷ 1892: Stanley Cup: Historie. (b.r.). Získáno 19. únor 2017, z <http://www.nhl.cz/historie-nhl/stranka/5002727>.

²⁸ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 402.

²⁹ 1892: Stanley Cup: Historie. (b.r.). Získáno 19. únor 2017, z <http://www.nhl.cz/historie-nhl/stranka/5002727>.

³⁰ Gut, K., & Vlček, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 31.

Obrázek 6. Vítězové Stanley Cupu v roce 1893 a 1894, tým Montreal AAA.³¹

Jednou z původních podmínek určenou dárce bylo i to, že o Stanley Cup mohlo usilovat kterékoli hokejové družstvo z jakékoli ligy. Soutěž se pomalu, ale jistě stávala prestižnější, proto se pohár v roce 1910 dostal pod hlavičku kanadsko-americké NHL a stal se symbolem profesionálního hokeje. Dalším mezníkem byl rok 1926, kdy už se pohár stal majetkem National Hockey League a od té doby o něj mohly usilovat pouze týmy této ligy.³²

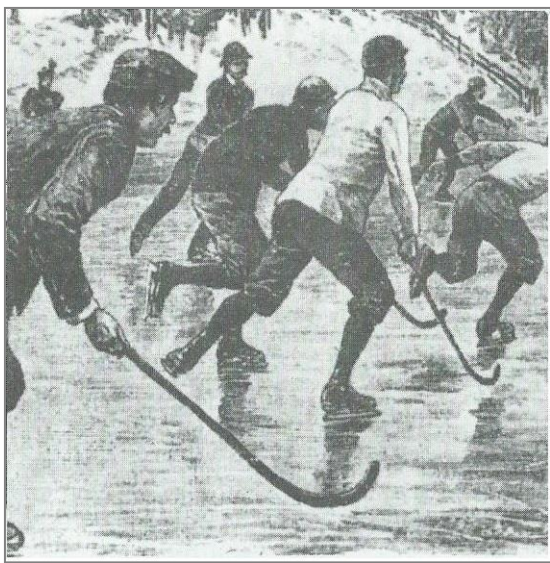
3.3 Stručný nástin historie vzniku a vývoje ledního hokeje v Evropě

Do Evropy začal pronikat lední hokej na přelomu 19. a 20. století zásluhou kanadských studentů, kteří se vraceli studovat do zemí svých rodinných předků. Studenti zde hokej zpopularizovali a zároveň začala být přijímána první hokejová pravidla. Ve stejnou dobu v zemích Evropy již byl velmi populární bandy hokej, tedy hokej na ledě s ohnutou holí a míčkem, který byl rozšířen především v Rusku, Anglii

³¹ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 32.

³² 1892: Stanley Cup: Historie. (b.r.). Získáno 19. února 2017, z <http://www.nhl.cz/historie-nhl/stranka/5002727>.

a Švédsku. Často je uváděno, že bandy hokej vznikl ve východní Anglii ve městě Burry okolo roku 1827.³³

Obrázek 7. a 8. Muži a ženy hrají Bandy hokej v Evropě.³⁴

Vedly se spekulace, že odvolání Fredericka Artura, lorda Stanleje z Prestonu, z úřadu guvernéra Kanady v roce 1893 z Ottawy do Londýna, nebylo zas tak náhodné, ale na žádost královského dvora seznámit se tak s novou hrou, které jak samotná Kanada, tak i lord Stanley propadli. Spekulace to byly přehnané, skutečností však je, že sotva začalo mrznout, u jezírka Buckinghamského paláce bylo plno zájemců o lední hokej. Do rodné vlasti se vraceli i britští vojáci, skončila jim služba za mořem a na hokej nemohli zapomenout.³⁵

Louis Magnus, francouzský sportovní novinář, kritik a jeden z hlavních zakladatelů Mezinárodní hokejové federace IHHG a zároveň i její první předseda, popisuje začátky ledního hokeje v Evropě ve francouzském tisku Les Sports d'Hiver: „...V Evropě byl lední hokej zaveden v roce 1894 kanadským profesionálním hráčem Geo Maegherem. Paříž měla tu čest představit první evropské mužstvo Hockey Club de Paris. Tohoto příkladu následoval Londýn, kde během jednoho roku vzniklo pět mužstev. Hrál se i ve Skotsku a mužstvo Edinburghu nastupovalo v Paříži k sérii šesti zápasů. Roku 1897 byl založen Princes Ice Hockey Club London, který častými zájezdy

³³ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 46.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

do Švýcarska popularizoval lední hokej v této zemi. První utkání dvou francouzských mužstev se hrálo v roce 1903 v Lyonu: Lyon – Paris 1:2.

A v roce 1904 se už Francouzi střetli v Bruselu s Belgičany. V tomto čase zapouštěl lední hokej kořeny v Paříži, Londýně, Bruselu, ve Švýcarsku a konečně i v Berlíně ...“³⁶

Lední hokej se hrál na místech, kde studovali, nebo hru propagovali samotní Kanadčané (školy v Lausanne a Ženevě, francouzská část Švýcarska) či tam kam přijížděli movití hosté z britských ostrovů nebo ze zámoří na zimní pobyty. Tak se s „kanadou“ seznámili i v Davosu, Arose, Chamonix ale i ve Sv. Mořici a na německé straně Alp. Nejčilejším a nejžádanějším propagátorem ledního hokeje po londýnském Princes Ice Hockey klubu byl tým Oxford Canadiens, složen z mladých kanadských studentů. Jejich zájezdy na kontinent byly opravdovou ukázkou kanadského hokeje. Byli učiteli, byli mistři v oboru a hráli nejen pro radost, ale hlavně pro zpopularizování své národní hry v Evropě. U nás taková luxusní střediska na úrovni nebyla, která by lákala zahraniční hosty k pobytu.³⁷

Do českých zemí se dostal bandy hokej díky velké zásluze Josefa Rösslera-Ořovského, který v roce 1890 přivezl z Paříže pravidla a první výbavu pro bandy hokej na ledě, ale také první hole a míčky.³⁸ Hned první zimu se snažil seznámit s touto novou hrou na ledě sportovce Závodního bruslařského klubu, prozatím neúspěšně. Psal se rok 1899 a hra se znovu objevila, jejími propagátory byli hráči Slávie.³⁹

S narůstající oblibou kanadského hokeje byl bandy hokej celkem rychle vytlačen a lidi si tak získal nejspíše díky své rychlosti či velkým množstvím akcí ve hře. První hokejové utkání u nás, o němž se psalo v tisku, bylo sehráno 6. ledna 1901 mezi týmy Slavie a Bruslařským Závodním Klubem, utkání skončilo 11:4. Ještě ve stejný měsíc bylo uspořádáno mistrovství Čech, a i v tomto utkání bylo stejné zastoupení, tedy Slavie a BZK. Slavia se stala prvním mistrem. Za ní tehdy hrávali Kindl, Kříž, Semanský, Baumruk, Kepler, Saidl, H. Masaryk, Buriánek, Krummer, Jarkovský, Kuna a Jeník.⁴⁰

Na dny 15. a 16. května 1908 svolal Louis Magnus (francouzský sportovní novinář a kritik) do Paříže schůzku, které se zúčastnili kromě něho další dva francouzští zástupci

³⁶ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 46.

³⁷ Tamtéž, s. 47.

³⁸ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 78.

³⁹ Tamtéž, s. 45.

⁴⁰ Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 13.

van der Hoeven a R. Planque, dva Belgičané Maleret a Declerq, dva Švýcaři L. Dufour a Mellor a jeden Angličan Mavrogradato. Pozvánku obdrželo i Německo a Rusko, ale nepřijeli. Zasedání se tedy zúčastnili zástupci čtyř zemí. Z dvoudenního zasedání vzniklo rozhodnutí založit Mezinárodní federaci ledního hokeje pod názvem Ligue Internationale de Hockey sur Glace (LIHG) a ihned se hlasovalo o prvních funkcionářích. Louis Magnus byl zvolen prvním prezidentem, jeho krajan Robert Planque se stal generálním sekretářem organizace.⁴¹

Vzorem pro založení Mezinárodní federace ledního hokeje se pravděpodobně stala Mezinárodní fotbalová federace, která byla rovněž založena v Paříži, ale už o čtyři roky dříve.

Účastníci se rozjeli domů, kde předávali informace o zasedání v Paříži. Národní svazy jednotlivých států se začaly postupně přihlašovat za členy LIHG.⁴² Již na podzim téhož roku přicházely první oficiální přihlášky jednotlivých zemských svazů v následujícím pořadí: 20. října Francie, 15. listopadu Čechy, 19. listopadu Anglie, 23. listopadu Švýcarsko a 8. prosince Belgie. Těchto pět hokejových svazů je považováno za zakládající členy LIHG. Jako další se na této listině objevilo Německo, a to až rok poté s datem 19. září 1909.⁴³

Mezinárodní federace ledního hokeje (anglicky International Ice Hockey Federation, zkratka IIHF) je federace národních hokejových asociací řídící sportovní odvětví lední hokej a inline hokej pro muže i ženy, v současné době má sedmdesát čtyři členů a sídlí v Curychu. Byla založena v roce 1908 a do roku 1957 byla její zkratka odvozena z francouzského Ligue Internationale de Hockey sur Glace (LIHG). Roku 1957 se hlavním jazykem federace stala angličtina a zkratka byla odvozena z anglického International Ice Hockey Federation.

Mezinárodní federace ledního hokeje organizuje velkou část významných mezinárodních turnajů v ledním hokeji a má výrazný vliv na hokejové dění po celé Evropě. Jednotlivé národní ligové soutěže států Evropy, až na výjimky tvořící drobné úpravy v každé zemi, respektují hokejová pravidla stanovená federací a ta organizuje turnaje pro národní výběry, a i pro profesionální kluby. Tato pravidla

⁴¹ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 14.

⁴² Tamtéž, s. 15.

⁴³ Gut, K., & Vlček, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 55.

stanovená IIHF nejsou respektována pouze v Severní Americe, kde se lední hokej hraje dle pravidel NHL.⁴⁴

Obrázek 9. Oficiální znak International Ice Hockey Federation.⁴⁵

Tato federace je uznána Mezinárodním olympijským výborem (IOC) International Olympic Committee jako jediný řídicí orgán mezinárodního hokeje. Mezi její organizované turnaje mimo jiné spadají olympijské hry, mistrovství světa, mládežnická mistrovství světa, mistrovství světa žen a mistrovství světa v inline hokeji.⁴⁶

Po založení LIHG se našli i kritici, kteří poukazovali na fakt, že Čechy nejsou samostatný stát, a tedy nemohou být členem LIHG, neměli pravdu. V letech 1933-1936 byla členem Mezinárodní hokejové federace kanadské provincie New Foundland, i přestože samotná Kanada byla členem LIHG od roku 1920. Ale ani ona nebyla v tu dobu samostatným státem, ale britským dominiem. V rámci Britského společenství národů získala nezávislost až roku 1931. V období 1911–1920 drželo členství ve Federaci dokonce i klub Oxford Canadiens, tvořen kanadskými vysokoškoláky studující v Anglii.⁴⁷

Za přijetí Čech do LIHG má velkou zásluhu nadšený propagátor, organizátor a průkopník sportu u nás Emil Procházka. Když se dozvěděl o nově vznikající federaci, neváhal a přihlásil ještě v tu dobu organizaci, která nebyla ustanovena. Po dohodě

⁴⁴ IIHF official manual. (b.r.). Získáno 22. únor 2017, z http://www.iihf.com/fileadmin/user_upload/download/IIHF%20OPM%20-%20June%202009.Complete%20version.pdf.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 16.

s panem Magnusem z Paříže, zakladatelem hokejové federace, se mu to povedlo, třebaže jeho počínání bylo dosti odvážné. Podařilo se mu to, o což se tak usilovně snažil, stát se členem federace dřív než Vídeň, která často komplikovala účast českých svazů na mezinárodní scéně.⁴⁸

Český svaz ledního hokeje vznikl 11. prosince 1908 na ustavující schůzi v pražské restauraci Platýz, za účasti třiceti delegátů ze dvanácti tuzemských klubů. Řídil ji hlavní iniciátor celé akce Emil Procházka a oznámil, že Svaz byl přijat za člena LIHG. Delegáti jednotlivých klubů se museli sejít čtyřikrát, než odsouhlasili prvního předsedu nově vzniklého sportovního svazu. Na čtvrtém zasedání 13. ledna 1909 si delegáti zvolili prvního předsedu ČSH zástupce BZK Jaroslava Potůčka, místopředsedou se stal E. Procházka ze Slavie, sekretář Meisner z Mladé Boleslavi. Valná Hromada kromě voleb začala i pracovat, na rozdíl od těch předchozích. Využila pozvání pražské Slavie na turnaj v kanadském hokeji do Chamonix a rozhodla, aby se tento turnaj stal první svazovou akcí a nikoli klubovou. Při té příležitosti se konal i kongres LIHG, našim prvním delegátem byl první reprezentační brankář Josef Gruss.⁴⁹

Na prvním kongresu bylo schváleno uspořádat první mistrovství Evropy v ledním hokeji v roce 1910 ve Švýcarském Les Avants, bohužel bez naší účasti. Pro nás bylo obzvláště významné rozhodnutí, že v LIHG mohou být zastoupeny mimo státních celků také jednotlivé národní svazy.⁵⁰

⁴⁸ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 54.

⁴⁹ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 15.

⁵⁰ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 56.

4 Stručný nástin historie ledního hokeje v Československu

V lednu 1909 se čeští hokejisté zúčastnili prvního mezinárodního turnaje v ledním hokeji v Chamonix. Do Francie odjela sedmičlenná sestava ve složení Gruss, Vindyš, Malý, Hammer, J. Fleischmann, Jarkovský a Palouš odjeli za vlastní finance, nebo za peníze darované z klubů, ve kterých právě působili. Tým nastupoval ve svetrech Slavie, jezdeckých rajtkách a později dostali přezdívku „Mušketýři s hokejkou“. Turnaj se pro ně stal obrovskou zkušeností. Měli možnost se poprvé setkat se skutečným kanadským hokejem, s výstrojí i výzbrojí a dále také možnost poměřit síly s nejlepšími celky Evropy. Nakonec všechna utkání prohráli, ale ostudu po sobě nezanechali, o čemž svědčí i pozitivní článek ve francouzském časopisu Les Sports d'Hiver.⁵¹

Redaktor časopisu Louis Magnus, předseda LIHG o nich po turnaji v Chamonix napsal: *„...České mužstvo nás překvapilo rychlostí svých útočníků, výbornými přihrávkami, bojovností a dobrou kombinací. Jakmile toto mužstvo bude ovládat kanadskou hůl a naučí se lépe střílet, bude mezi nejlepšími. Gruss byl velmi dobrým brankařem, Hammer úspěšně bránil, ale byl málo rychlý a ostatní hráči ho velmi často nechávali opuštěného. Fleischmann, druhý zadák, dal se snadno odlákati. Malý jako záložník dobře podporoval útočníky Palouše, Jarkovského a Vindyše. Nejčastěji z mužstva střílel Palouš. Uvidíme-li příště opět české mužstvo, bude jistě obávané ...“*⁵²

Po návratu dom je všichni oslavovali a chtěli se také naučit hokej. V Čechách se strhla velikánská vlna zájmu o kanadský hokej. Ve stejný rok se uskutečnilo i první Mistrovství Čech v ledním hokeji.⁵³

⁵¹ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 16.

⁵² Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 22.

⁵³ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 57.

Obrázek 10. Hokejoví mušketýři v Chamonix 1909 (zleva: Vindyš, Hammer, Gruss, J. Fleischmann, Jarkovský, Palouš, Malý).⁵⁴

Zhruba necelý měsíc po skončení turnaje v Chamonix se 27. a 28. února 1909 uskutečnilo v Praze na Letné první Mistrovství Čech v kanadském hokeji. Ve finále vyhrála Slavie nad Spartou 4:0. Prvního mistrovství Evropy v ledním hokeji konané ve Švýcarsku v roce 1910 jsme se nezúčastnili.⁵⁵

Blížilo se druhé mistrovství Evropy a Grussovi s Procházkou se podařilo po téměř dvouletém dopisování vyjednat k přátelskému utkání do Prahy tým Oxford Canadiens. Utkání sehráli 6. ledna 1911 a tým Oxford Canadiens vyhrál rozdílem třídy 12:0 nad týmem pražské Slavie.⁵⁶ Na očekávaném šampionátu v Berlíně Češi porazili týmy Německa, Belgie, Švýcarska a hned při své premiéře dosáhli prvenství. Časopis Les Sports d'Hiver, po berlínském šampionátu napsal: „...Vítězství mužstva ČSH bylo skutečným překvapením. Postavili krásné mužstvo, které mělo vzrušující rychlost a dokonalou soudržnost. Když jsme je viděli hrát, měli jsme dojem, v Evropě vzácný, že vidíme hru mužstva, nikoli jednotlivců ...“⁵⁷

Po překvapujícím úspěchu v Berlíně, jsme dostali právo uspořádat příští evropský hokejový šampionát v Praze. Prvenství jsme obhájili, ale po německém protestu proti

⁵⁴ Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 21.

⁵⁵ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 18.

⁵⁶ Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 16.

⁵⁷ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 62.

neregulárnímu kluzišti a neoprávněnému startu týmu Rakouska, byly výsledky anulovány a o vítězství jsme přišli.⁵⁸

Do začátku první světové války se podařilo naší reprezentaci vybojovat dva z pěti titulů mistrů Evropy, které se v tomto období konaly. V roce 1920 byl lední hokej představen jako ukázkový sport na letních olympijských hrách v Antverpách. Olympijského turnaje se zúčastnilo sedm mužstev, včetně týmů ze zámoří, a to týmy reprezentující Spojené státy americké a Kanadu. Naši českoslovenští reprezentanti skončili právě za nimi na krásném třetím místě. Turnaj v Antverpách se do historie zapsal jako velmi významný, a to z důvodu, že to byl první turnaj, kterého se zúčastnily ty nejlepší světové reprezentace. Až v roce 1982 byl turnaj oficiálně zpětně prohlášen za první mistrovství světa.⁵⁹ V následujících letech bylo velmi obtížné uspět na mezinárodní úrovni. Nejen, že týmy Kanady a USA jasně dominovaly, ale rodila se konkurence i z ostatních týmů na území Evropy. Navíc koncem roku 1923 naši reprezentaci nepomohly ani vleklý spory mezi dlouholetými rivaly pražské Sparty a Slavie, který zapříčinily málem rozpad svazu.⁶⁰

Vše vyvrcholilo v roce 1924 v Chamonix, kde se konal hokejový turnaj, jakou součást Týdne zimních sportů. O rok později prohlášeno za oficiálně první zimní olympijské hry. Tým Československa nepostoupil mezi čtyři postupující do finálové skupiny, navíc utrpěl ostudnou porážku 0:30 s Kanadou, která byla v médiích vydávána málem za vlastizradu. Smůlu jsme však měli i v meziválečném období, na olympijských hrách se naší reprezentaci také příliš nedařilo, za to na Evropských turnajích sbírala pravidelně cenné kovy.⁶¹

⁵⁸ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 63.

⁵⁹ Tamtéž, s. 74.

⁶⁰ Český svaz ledního hokeje. (b.r.). Získáno 26. únor 2017, z <http://www.cslh.cz/text/35-historie-slh.html>.

⁶¹ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 74.

Obrázek 11. Československé mužstvo v Antverpách 1920 (zleva: předseda svazu Dušek, V. Loos, Šroubek, Palouš, Hartmann, Peka, Pešek-Káďa, Vindyš).⁶²

4.1 Počátky hokejové ligové soutěže v Československu a její stručný vývoj do roku 1945

Stoupající oblíbenost ledního hokeje a také úspěchy na mezinárodní scéně přispívaly k dalšímu rozšiřování tohoto sportu v republice. Začaly se zakládat nové hokejové kluby, jak na území Čech a Moravy, ale i na území Slezska a Slovenska. To vše navštěvovalo k založení jedné společné ligy. Ze začátku se hrálo jakési mistrovství v jednotlivých částech republiky formou turnajů a vítězové jednotlivých regionálních mistrovství postoupili do celorepublikového finále o mistrovský titul Československa. Začátky byly velmi složité, hrálo se nepravidelně a vše záviselo na jediném faktoru, a to bylo počasí. Jediný stadion s umělou ledovou plochou byl v Praze, a to Zimní stadion na Štvanici, jinak všude jinde se hrálo na přírodních kluzištích. Pražský Zimní stadion byl slavnostně otevřen 17. ledna 1931 a byl to první stadion s umělým ledem u nás. V roce 1933 byl již Zimní stadion v plném provozu a hrálo se tam dokonce nezapomenutelné první Mistrovství světa uspořádané Československem. Když se roku 1935 základna rozrostla na dvě sta pět klubů, rozhodl se svaz soutěž přeorganizovat. Župní mistrovství ponechal jako základ pro postup do čtyř republikových divizí, teprve vítězové čtyř divizních skupin bojovali spolu s obhájcem o mistrovský titul. První ročník se uskutečnil

⁶² Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 29.

v sezóně 1936/1937, účastnilo se ho osm nejlepších celků republiky a oficiální název ligy zněl první celostátní československá hokejová liga. Historický první ligové hokejové utkání se sehrálo 3. ledna 1937 v Praze mezi celky Sparty a Vítkovic. Prvním mistrem prvního ročníku ligy se stalo přesvědčivě mužstvo LTC Praha, které také tvořilo základní kámen naší tehdejší reprezentace.⁶³

První ligová tabulka (1937):

1. LTC Praha	64:2	13
2. AC Sparta	29:7	12
3. Stadion Č. Budějovice	20:24	8
4. HC Tatry	18:14	7
5. ČSK Vítkovice	14:18	7
6. Troppauer EV	10:19	5
7. SK Slavia	8:31	4
8. BK Mladá Boleslav	6:54	0

Tabulka 1. První ligová tabulka z ročníku 1936–1937.⁶⁴

Psal se rok 1938 a začaly krušná léta naší země. Počátek okupace země zapříčinil ztrátu třiceti dvou hokejových klubů v pohraniční oblasti Sudet. Následující sezóny naší ligy vzhledem k politické situaci nebyly nikterak výjimečné od těch předešlých, protože v tomto chmurném čase neměl nikdo náladu na sport. Dost tomu nepomohl ani fakt, že meteorologické podmínky v tu dobu nebyly velmi příznivé, protože se stále hokejová utkání hrála na přírodních kluzištích. Jediný stadion s umělou ledovou plochou byl stále jen na Štvanici v Praze. Několikrát byla nejvyšší soutěž i reorganizována. Během války, v době protektorátu Čechy a Morava a Slovenské republiky (v letech 1939–1945), se československý hokej rozdělil na dvě samostatné soutěže: Českomoravská liga a Slovenská liga. Téměř sedmileté období, ve kterém se čeští a slovenští hokejisté nesměli stýkat, prospělo vývoji slovenského hokeje jen málo. A to že, 6. října 1938 vznikl Slovenský hokejový svaz (SHS) a že v roce 1940 byla dokončena výstavba bratislavského zimního stadiónu.

⁶³ Vlček, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 95–99.

⁶⁴ Tamtéž, s. 99.

Hitlerovská okupace se zdála být nekonečná a mnoho obětavých sportovních funkcionářů i hráčů se nedočkalo osvobození. Byl to zlý čas, ale sport pomáhal sdružovat se, udržovat po spolu a scházet se.⁶⁵

4.2 Nástin vývoje československého hokeje v období po skončení 2. světové války

Přišel ten nejkrásnější květen, konec bídy, utrpení a strachu, začala svoboda. Všeobecné nadšení pro obnovení samostatného státu, se přeneslo i do hokeje. Dochází ke změně hokejových pravidel, zvyšuje se počet hráčů a zavádí se střídání. Na hokejové scéně se nově začíná také objevovat trenér. Budují se další zimní stadiony s umělým ledem po celém našem území, do roku 1950 rovná desítka. Československo bylo pověřeno uspořádat první poválečné mistrovství světa roku 1947. Hlavní dějištěm mistrovství byla Praha, která byla svědkem úspěchu, a to u získání historicky prvního titulu mistrů světa pro československý hokej. Veřejnost je z tohoto poválečného úspěchu nadšená, přispívá totiž k dalšímu rozvoji hry na československém území.⁶⁶

Z oddělených svazů Českomoravského a Slovenského vzniklo opět jednotné Československé ústředí ledního hokeje (ČSÚLH). Ve vedení byl stejný počet zastoupení Čechů a Slováků, funkci předsedy zastoupila česká strana. V prvním roce po osvobození bylo na české straně 981 klubů, zatímco na slovenské jen 34 a podobný byl i poměr zastoupení klubů v lize, osm ku čtyřem. Dvanáctičlenná ligová soutěž začala znovu fungovat po dohodě z 15. října 1945 a nesla název 1. celostátní hokejová liga (CHL). 25. října 1945 se opět otevřely brány zimního stadionu na Štvanici, mohlo se zas bruslit a trénovat do noci. První poválečné ligové utkání se odehrálo 6. ledna 1946 na táborském rybníku Jordán. Domácí DSK hostil pražský I. ČLTK na utkání dorazilo 2 500 diváků.⁶⁷

Některé mužstva ligu brali na lehkou váhu a její význam však stále nebyl doceněn, u některých klubů převažoval větší zájem o styk se zahraničními kluby. Od roku 1951 s rostoucí počtem nově vybudovaných zimních stadionů, rostl i zájem

⁶⁵ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 149–153.

⁶⁶ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 72.

⁶⁷ Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej*. Praha: Olympia, s. 160.

ostatních klubů zahrát si ligovou soutěž. To zapříčinilo postupné rozšiřování ligy, zvyšovala se kvalita a konkurence mimopražských klubů, které již taky mohli využít umělé ledové plochy k trénování a zápasům. Mezi elitu se dostaly například mužstva Budějovic, Brna, Ostravy či Bratislavy. Ty ukončily dlouholetou nadvládu týmu LTC Praha. Liga byla vyrovnanější a boj o titul byl daleko obtížnější.⁶⁸

Vývoj naší 1. celostátní hokejové ligy, lze pro lepší přehlednost rozdělit do následujících tří etap:

1. období 1937–1949, to bylo obdobím, v němž byl lední hokej plně závislý na počasí a přírodním ledu i v nejvyšší soutěži, jedinou výjimkou byl stadion v Praze na Štvanici, kde byla umělá plocha. O titul mistra republiky se v té době hrálo jen pár zápasů mezi účastníky ligy.

2. období okolo padesátého roku, byla doba, kdy se hokej v republice zásluhou nových zimních stadionů stával čím dál víc populárnější. Zakládaly se nové kluby, ligová soutěž se nadále rozšiřovala a ve skupinách o slavný mistrovský titul soutěžilo až dvě desítky klubů. Každý ovšem sehrál během sezóny okolo čtrnácti až dvaceti utkání.

3. období se vyznačovalo plánovitým a systematickým zkvalitňováním soutěže, jednalo se o snahu stabilizovat ligu. Počet účastníků v nejvyšší lize se snížil na deset až dvanáct mužstev. Počet kol sehraných v jednotlivých ročnících se zase zvýšil (v roce 1961 to bylo třicet dva kol, roku 1966 se zvedl na třicet šest kol a od roku 1974 se pravidelně hrálo 44 kol za sezónu). Liga byla natolik kvalitní, že se postupem času stala základní přípravou reprezentace.⁶⁹

V počátcích naší nejvyšší hokejové soutěži usilovalo o prvenství jen pár týmů, jména mužstev vlastníci titul se často opakovala. LTC Praha vlastnila titul dlouhých 6 let, než se našel jejich přemožitel. Sesadit je z pomyslného trůnu se podařilo mužstvu z Brna v roce 1955, které se na jejich místě kromě jedné sezony zdrželo úctyhodných 11 sezón až do roku 1966. To byl pro Brno jedenáctý titul a zatím taky poslední. V následující sezóně získala prvenství Dukla Jihlava. Mladý a ambiciózní tým z Jihlavy, mužstvo zastupující armádní lední hokej byl největším rivalem dlouholetého brněnského mistra. První titul Dukla získala v ročníku 1966/1967 a do roku 1974 získala sedm prvenství v nejvyšší soutěži. Během své existence se jí podařilo na svoje konto

⁶⁸ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 206.

⁶⁹ Tamtéž.

připsat celkem dvanáct mistrovských titulů, a to je doposud nejvíce ze všech týmů od vzniku Československé ligy, o čemž vypovídá následující tabulka.⁷⁰

Počet titulů	Družstvo
12	Dukla Jihlava
11	Kometa Brno
6	LTC Praha
6	Poldi Kladno
4	Sparta Praha
3	Tesla Pardubice

Tabulka 2. Historický přehled vítězů 1. Československé ligy.⁷¹

Po dvou titulech získaly mužstva z Košic a Vítkovic, po jednom titulu mužstva ATK Praha, SKP České Budějovice, Slovan Bratislava a Dukla Trenčín.⁷²

V sedmdesátých letech bylo pro československou reprezentaci velice úspěšné období. Začínají se vytvářet další kategorie reprezentace – reprezentace do osmnácti let, reprezentace do dvaceti let. Toho období má také v utkáních se sovětskou sbornou politický podtext.⁷³

Světový hokej mezitím ovládla „sborná“ SSSR. Na zimní olympiádě v Grenoblu v roce 1968 prodloužila svoji šňůru vítězství na vrcholových turnajích už na třicet dva zápasů. Potom přišel 15. únor 1968.

Reprezentanti Československa byli od 60. let největším soupeřem Sovětů v cestě za světovým triumfem. V Grenoblu je porazili 5:4. V Československu právě probíhala doba politického uvolnění, pro kterou se ujal název Pražské jaro. Půl roku po olympiádě, 21. srpna 1968 na příkaz Moskvy vtrhla na naše území sovětská armáda s tanky a bránila vůli občanů po větší demokracii a svobodě.⁷⁴

Mezinárodní hokejová federace IIHF přidělila Praze na počest šedesátému výročí českého hokeje pořadatelství Mistrovství světa v roce 1969. Komunistická moc ale

⁷⁰ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 206–230.

⁷¹ Historie extraligy ledního hokeje. (b.r.). Získáno 1. březem 2017, z <http://hokej.idnes.cz/historici-vitezove-extraligy-d3g-/hokej.aspx?y=hokej/mistri.htm>.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Kostka, V., Bukač, L., & Šafařík, V. (1986). *Lední hokej: (teorie a didaktika)*. (1. vyd.). Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

⁷⁴ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 150.

neměla zájem, aby se v tak rozostřené atmosféře lidé shromažďovali ve větším množství. Obávala se nepokojů a protestů, Československo se pořadatelských práv muselo vzdát, turnaj organizoval Stockholm. Tam jsme se s výběrem SSSR střetli poprvé od vojenského vpádu, na švédském ledě se bojovalo i za Prahu. Na protest si několik hráčů přelepilo černou páskou pěticípé hvězdičky nad lvem, kterého tehdy Československo mělo ve státním znaku. „Vy nám tanky, my vám branky!“ znělo heslo ze všech stran po dvou neskutečných večerech, kdy Českoslovenští hokejisté během nich zvítězili 4:3 a 2:0 nad týmem SSSR. Na turnaji však reprezentanti skončili třetí, ale doma je vítali jako vítěze.⁷⁵

Za tzv. období normalizace hlavně hokejové bitvy s týmem SSSR stmelovaly národ. Vítězství nad SSSR považovali za svá všechny. Po dlouhých letech nadějí a zklamání se zrodila další silná generace hráčů. Mužstvo postavené kolem Ivana Hlinky, Františka Pospíšila, Vladimíra Martince či Jaroslava Pouzara pak vybojovalo cenný titul v roce 1976 a v následujícím mistrovství ho poprvé obhájilo.

Hokejové země v té době oslaboval velký odliv hráčů do zámoří, kde tehdy vedle slavné NHL běžela sedmým rokem také konkurenční liga WHA. NHL se stala pro české a slovenské hokejisty velkým lákadlem, otevřené cesty v jejich době nejlepší výkonnosti jim byly otevřené pouze jen za cenu emigrace. V roce 1974 si tuto cestu vybrali někdejší mistři světa Václav Nedomanský a Richard Farda. Jejich odchod se stal inspirací dalším hráčům v 80. letech, kdy odešli Jiří Crha, Marián Šťastný, Vítěslav Ďuriš, Miroslav Fryček a Peter Ihnačák. A po nich Michal Pivoňka, Petr Klíma, František Musil a David Volek.

Tito hokejisté nemohli reprezentovat rodnou zem, protože pro režim byli nežádoucí a československý hokej trpěl. Ale pořád byl schopen se držet mezi hokejovou elitou a vychovávat další talentovanou generaci. V tu dobu se hlavními pilíři reprezentace stali Dominik Hašek, Vladimír Růžička, Antonín Stavjaňa, Jiří Lála nebo Slováci Dušan Pašek, Dárius Rusnák a Igor Líba. A tým Československa nadále přivážel medaile z velkých turnajů.

Pád komunismu v listopadu 1989 přinesl demokracii a svobodu. Cesta za hranice byla otevřená všem, a to zapříčinilo i silný odchod hráčů do zámoří. Odejít tehdy mohli i velmi mladí hráči jako Jaromír Jágr, Robert Reichel, Robert Holík. I Dominik Hašek

⁷⁵ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 152.

zkusil štěstí za oceánem a dodnes je tam zapsaný jako jeden z nejlepších gólmanů v historii ledního hokeje.

Na konci 80. let se výrazně změnila zeměpisná mapa Evropy a následně i celá geografie světového hokeje. Po sérii revolucí a následného pádu komunistických režimů přestala existovat „Železná opona“ mezi Východem a Západem. Rozpadl se Sovětský svaz, začaly vznikat nové samostatné státy. K rozdělení Československa došlo v roce 1993. Český hokej se z utrpení na počátku 90. let nějaký čas vzpamatovával. Ale potom přišlo něco nevídaného, a to období, které doposud hokejová historie nepamatuje. Prvním náznakem budoucího úspěchu byl titul mistrů světa ve Vídni v roce 1996. Generace hráčů kolem Davida Výborného, Roberta Reichla, Pavla Patery či Martina Ručinského získala mistrovský titul celkem pětkrát. Vrcholem dlouhodobě trvajících úspěchů se stal nejcennější triumf na zimní olympiádě 1998 v Naganu.

Nejcennějšího a největšího vítězství v historii dosáhl český hokej navíc v turnaji, na kterém bylo po prvé dovoleno nastoupit hráčům z NHL. Tak silná a odhodlaná společnost jako v Naganu se do té doby pod olympijskou vlajkou s pěti kruhy nesešla.

Olympijský titul probudil v lidech národní hrdost a hokejistům doplnil nebývalé sebevědomí. Nagano se stalo vrcholem a zároveň hlavním symbolem zlatého věku českého hokeje a zapsal se tak nesmazatelně do historie českého hokeje.⁷⁶

Obrázek 12. Vítězství České Republiky na ZOH v Naganu 1998.⁷⁷

⁷⁶ Český svaz ledního hokeje. (b.r.). Získáno 3. březen 2017, z <http://www.cslh.cz/text/35-historie-slh.html>.

⁷⁷ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 274.

5 Stručný nástin historie ledního hokeje v Jihlavě

Kořeny ledního hokeje v Jihlavě sahají až do roku 1914, kdy byla uvedena první zmínka o tom, jak se téhož roku v zimě podařilo zřídit kluziště na místním fotbalovém hřišti, dokonce i s elektrickým osvětlením. Na tu dobu to bylo něco nevídaného v širokém okolí, vše vyvrcholilo karnevalem místních občanů na ledě. K této vzácné příležitosti bylo složeno i hokejové družstvo, které se utkalo ve dvou přátelských utkáních proti týmu z nedalekého Havlíčkova Brodu. Začátkem první světové války se hokej z Jihlavy zcela vytratil. Po válce bylo však několik marných pokusů o obnovení hokeje, ale světla naděje přišla roku 1929. V tomto roce byl založen odbor kanadského hokeje a díky tomu se konečně podařilo založit klub SK Jihlava. První utkání bylo odehráno 12. ledna mezi domácím mužstvem SK Jihlava a hostujícím mužstvem AFK Německý Brod (dnes Havlíčkův Brod). Domácí sice na výhru nedosáhli, ale s předvedenou hrou a výsledkem byli diváci spokojeni. Ještě téhož roku hokejisté z Jihlavy sehráli několik utkání. Přesto, že to byly zápasy přátelské a většina z nich prohraná, byli všichni s první sezónou spokojeni. Důležitá byla nadšenost ze sportu a položení základních kamenů ledního hokeje v Jihlavě do budoucna.⁷⁸

Jak už bylo uvedeno, hokej si jihlavští oblíbili už dávno, než vznikla legendární Dukla. Před začátkem druhé Světové války v Jihlavě sídlil celek SK Jihlava. Do roku 1935 bylo jejich domácí prostředí kluziště v Městských Sadech, poté byla vybudována nová ledová plocha s umělým osvětlením na tenisových kurtech vedle krajského soudu. Hokej v Jihlavě každým rokem nabýval na popularitě a pouze přírodní podmínky ovlivňovaly počet sehraných utkání. V sezóně 1936 se podařilo odehrát pouze deset mistrovských utkání. Právě v tomto ročníku byl zaznamenán první větší úspěch jihlavského hokeje. Tým SK Jihlava ovládl bez ztráty bodu celou Východočeskou župu kanadského hokeje (VŽKH) a tím dosáhl na postupu do divize českého venkova. Jihlava se na následující první ročník v nové soutěži náležitě připravila. Hřiště prošlo prvotní modernizací, byly zřízeny vysoké mantinely, pro diváky se postavily ochozy na sledování utkání, staré dřevěné branky vyměnily za moderní kovové a taky zřídili rozhlas. Na tu dobu se mohl stadion pyšnit vcelku slušnou návštěvností, na utkání

⁷⁸ Nechvátal, B. (1960). *50 let českého sportu v Jihlavě: 1910-1960*. Jihlava: Tělovýchovná jednota Dynamo Jihlava, s. 36.

chodilo okolo šesti set nadšených diváků. SK Jihlava sehrála pár přátelských utkání a poté mohla zahájit divizní boje. Ve skupině soupeřili s celky Pardubic, Častolovic a Hlinska. Jihlavští si nevedli vůbec špatně a obsadili konečné druhé místo za Pardubicemi.⁷⁹

Během okupace zapříčiněné druhou světovou válkou se hokej v Jihlavě na několik let odmlčel. Po skončení světové války se opět dostával ke slovu a začalo světlejší období jihlavského hokeje. V roce 1956 byl otevřen zimní stadion a situace se tak změnila, mohlo se začít naplno věnovat práci s mládeží. První úspěchy přišli po pár letech, kdy „A“ mužstvo dosáhlo postupu mezi nejvyšší elitu.⁸⁰

Jak se dařilo hokeji v Jihlavě v následujících letech, jak vznikla ta slavná Dukla Jihlava, její největší dosažené úspěchy a pády stručně popíši v následujících (odstavcích a kapitolách). Pro čerpání informací jsem převážně využil literaturu od pana Vrbeckého, který ve svých knihách má detailně zmapovanou historii Dukly v našich soutěžích.

5.1 Počátky armádního sportovního družstva Dukla Jihlava

Ještě předtím, než se vůbec zrodila Dukla Jihlava, bylo u nás více armádních hokejových mužstev, a to díky tomu, že v dobách socialistického Československa měl armádní sport zelenou. To platilo i o hokeji, armádní celky měly výhodu, že za ně nastupovali ti nejlepší hokejisté, kteří u nich museli působit díky vojně, a tak se armáda dočkala brzy prvního titulu, a to v roce 1950. První mistrovský titul vybojoval Armádní tělovýchovný klub Praha. O dva roky později přibyly i další armádní celky, v Praze a další v Olomouci. Nakonec se všechny tři kluby v roce 1956 rozpadly a volná místa po nich v lize obsadili civilní celky. Ne na dlouho, armáda záhy zjistila, že její sportovní kluby mají pro společnost důležitou politicko-výchovnou funkci, proto založila zbrusu nový oddíl ještě v témže roce. Byl složen z příslušníků vojenské základní služby a byl umístěn na Hanou. Oddíl dostal název Dukla Olomouc a byl zařazen do A-skupiny naší druhé hokejové ligy. Místní sportovní veřejnost z tohoto kroku nebyla nadšena, ve

⁷⁹ Nechvátal, B. (1960). *50 let českého sportu v Jihlavě: 1910-1960*. Jihlava: Tělovýchovná jednota Dynamo Jihlava, s. 41.

⁸⁰ Tamtéž, s. 43.

městě již jedno hokejové mužstvo působilo, proto se muselo najít jiné město, kde by Dukla mohla hrát. KV ČSTV Jihlava požádala o působení mužstva právě tam a jejich žádosti bylo vyhověno. Pomohl tomu i právě nově vybudován zimní stadion s umělým chlazením. Po pouhém roce své existence vybojovala Dukla postup do naší nejvyšší soutěže.⁸¹ Velkým podílem se o to zasloužili i jihlavští diváci, kterých chodilo na utkání okolo pěti tisíc, aby povzbudil armádní mužstvo. V roce 1957 padlo konečné rozhodnutí o přestěhování armádního celku do Jihlavy pod názvem Dukla Jihlava.⁸²

V tu dobu ještě nikdo netušil, že se zrodila velká hokejová legenda jménem Dukla Jihlava. Hráči, kteří se na tom podíleli, jsou dodnes zapsáni v klubových kronikách zlatým písmem. Byli u toho brankáři Podhorský a Cetl, obránci Landa, Kolář, Poláček a Štěpán a útočníci Dolana, Jiroutek, Vaněk, Danihelka, Beneš, Kepák, Bárta, Klíma, Vala, Podlaha a Uher, pod vedením hlavního trenéra Ladislava Kobery.⁸³

Hokej v Jihlavě se usadil velmi rychle, první sezonu v nejvyšší soutěži si neklade nějaké přehnané ambice. Za cíl si dala nikomu nic nedarovat, sbírat zkušenosti, vítězit a bojovat do posledních vteřin zápasu. Na stadión si našlo cestu několik tisíc příznivců, které byly svědky výher, porážek i remíz. Nejkrutější porážku Dukle připravil tým Rudé Hvězdy z Brna, když ji porazil v Brně 11:0 a pak na Vysočině 10:2. V prvním ročníku v nejvyšší hokejové lize u nás se Dukla Jihlava umístila na deváté příčce z dvanácti celků. Také hned v prvním ligovém ročníku se podařilo do týmu Dukly přivést hráče, který se později stal legendou. Byl to Jozef Golonka. Říká se, že druhý rok v nové soutěži bývá vždy kritický. Dukla ale toto přísloví nepotvrdila. Úspěšně se adaptovala mezi tuzemskou elitou a v druhém ročníku se umístila na sedmém místě, což si polepšila o dvě příčky od předešlé sezóny. To zapříčinilo i vysoký zájem diváků, zápasy v Jihlavě sledovalo průměrně okolo sedmi tisíc fanoušků. V průběhu soutěže odešel trenér Jiří Anton k reprezentaci NDR a na jeho místě se objevil Jaroslav Pitner, muž, který se o pár let později stal legendou a symbolem československého hokeje. Pitnerovi se přesun do Jihlavy moc nezamlouval, ale přece jenom pro štěstí jihlavského hokeje musel rozkazu vyhovět. Byl to právě on, kdo do Jihlavy přivedl systematickou koncepční práci, která se v budoucnu projevila a přinesla první medaile. V jeho druhém

⁸¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 10.

⁸² Jiskra 18. 2. 1957, č. 15.

⁸³ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 11.

ročníku, co by trenér to nakonec byla sedmá příčka a v sezóně 1960/61 už jihlavská Dukla atakovala medailové pozice. Celkově z toho bylo jen „bramborové“ čtvrté místo. První medaile se v Jihlavě slavili až následující sezónu, to hráči Dukly získali bronz.⁸⁴

Během dalších let se tým z vysočiny stal postrachem soupeřů, velkým podílem se na tom zasloužil právě tehdejší trenér Pitner. Hned od začátků jeho působení v Jihlavě začal systematicky budovat mladý nadějný tým. Nepotřeboval k tomu žádná slavná jména své doby. Naopak, osu týmu složil s doposud neznámých mladíků z nižších soutěží. Z většiny z nich se později stali legendy jak jihlavského, tak i československého hokeje. V Karlových Varech si vyhlédl Jana Klapáče, Jana Hrbatého zas v Prostějově, ale největší poklad našel v nedalekém Havlíčkově Brodě útočníky Jaroslava a Jiřího Holíkovy, Josefa Augustu a obránce Jana Suchého.

V roce 1964 přibyl do sestavy další důležitý člen, a to Stanislav Neveselý, který se brzy stal asistentem trenéra. Vedle této hlavní osy se v týmu střídali hráči, kteří chodili do Jihlavy na vojnu, a to byl například Richard Farda, Luděk Bukač, Jan Havel nebo třeba Miroslav Beránek. Tým postupně zrál, nabíral zkušenosti a stával se postrachem soupeřů.

V sezóně 1965/1966 ještě skončil druhý díky bilanci vzájemných zápasů za Kometou Brno. O rok později už jihlavská Dukla vybojovala svůj historický první titul v nejvyšší československé soutěži. Zasloužili se o to: brankáři Podhorský, Hovora a Jursa, obránci Šmíd, Jan Suchý, Trachta, Panchártek a Neubauer a útočníci Jaroslav a Jiří Holíkovi, Jan Hrbatý, Jan Klapáč, Augusta, Kochta, Vorlíček, Neveselý, Všianský, Štrojza, Vrabec, Pavel Suchý, Miroslav Klapáč a Balun. Tento titul odstartoval zlatou éru Jihlavského hokeje.⁸⁵

⁸⁴ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 14–21.

⁸⁵ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 11.

Obrázek 13. Zlaté mužstvo, první titul Dukly Jihlava z roku 1967.⁸⁶

5.2 První a druhá zlatá éra jihlavského hokeje

Hráči Dukly ještě nestačili vstřebat bujaré oslavy prvního mistrovského titulu a už začala příprava na další ročník soutěže a obhajobu zlatých medailí. Stanislav Neveselý se definitivně rozhodl pokračovat už jen pouze jako nehrající asistent k trenérovi Jaroslavu Pitnerovi.⁸⁷

Vstup do čtvrté dekády naší nejvyšší hokejové soutěže by se dal charakterizovat jako historický mezník. Je známé, že liga už měla několik let vysokou úroveň, což potvrzují mimo jiné i minimální bodové rozdíly v bojích o titul. V roce 1967 byla v Jihlavě slavnostně otevřena krytá hala, při příležitosti domácího zápasu s Kladnem, kdy Dukla soupeře převálcovala 9:1. Dukla byla posledním klubem v nejvyšší soutěži, který měl ještě kluziště pod širým nebem. Již dva měsíce před zahájením ligové soutěže byly hokejové týmy na ledě. Před tréninkem na ledě se už všichni věnovali přípravě na suchu a polykali náročné tréninkové dávky, aby na sezónu byli připraveni co nejlépe. Sezóna byla opravdu vyrovnaná až do posledních kol, kde nakonec titul mistra ligy

⁸⁶ Vlček, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 293.

⁸⁷ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 38.

získala na svou stranu Dukla Jihlava před druhým Brnem o dva body.⁸⁸ Jaroslav Pitner v tu dobu také vedl i tým reprezentace a společně s sebou na ZOH v Grenoblu roku 1968 vzal i hráče z řad Dukly, a to bratry Holíkovi, Klapáče, Hrbatého, Suchého a Kochtu. Ti všichni se na olympiádě radovali ze stříbra.⁸⁹

Za úspěchy Jihlavy kromě dvojice trenérů Jaroslava Pitnera a Stanislava Neveselého, kteří používali nové tréninkové metody, spoléhala Dukla hlavně na svou elitní formaci. Obránci Jan Suchý a Ladislav Šmíd jistili záda nezadržitelný trojici bratří Holíků s Klapáčem na pravém křídle. Skvělý útok podporoval kvalitními výkony Suchý, který uměl střílet góly. Právě on se stal v sezóně 1968/1969 jako první obránce v historii nejproduktivnějším hráčem celé ligy.⁹⁰ Jihlavští vojáci v tomto roce dovršili zlatý hattrick, když potřetí v řadě za sebou získali titul znovu před druhým Brnem. Poprvé byli dekorováni doma, z mistrovského titulu se tak mohli radovat společně s věrnými fanoušky na vlastním ledě.⁹¹ V následujícím ligovém ročníku Dukla opět obhájila zlaté medaile, již po čtvrté. Tento rok byl pro lední hokej výjimečný v tom, že pravidla povolila poprvé hru tělem. Po vzoru Kanady, se mohlo hrát tělem po celém kluzišti a hokej se tak stal skutečně kontaktním sportem. Toto pravidlo přidalo na atraktivitě, hra přidala na síle, což především menší a techničtí hráči pocítili na vlastním těle. Ani nové pravidlo nezastavilo Jihlavu v cestě za titulem.⁹² K pátému titulu ji pomohla novinka v herním systému převzata ze zámořské NHL. Po třiceti šesti utkáních v základní části se hrálo tzv. play off. Celky umístěné po základní části na prvních čtyřech místech hráli semifinále na čtyři vítězství a tři vítězná utkání ve finále. Poprvé tak v československé lize nerozhodovalo o vítězi umístění v dlouhodobé tabulce. Díky tomuto novému systému DUKLA obhájila titul, přestože po základní části skončila na druhém místě za ZKL Brno. Tento systém se však neuchytil, jelikož sezóna byla delší o dva měsíce jen pro čtyři mužstva a ostatní celky tak měly zbytečně velmi dlouhou pauzu. Proto se vedení soutěže rozhodlo pro další ročník bez play off, ale to na jeho dramatičnosti neubralo a o titul se bojovalo až do posledního kola. Kde se o titulu

⁸⁸ Vlček, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 302.

⁸⁹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 39.

⁹⁰ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 13.

⁹¹ Vlček, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 316.

⁹² Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 42.

rozhodovalo mezi jihlavskou Duklou a Kladnem. Tým z Vysočiny poslední zápas zvládl na rozdíl od Kladna a mohl tak oslavovat další titul, šestý v řadě.⁹³

Následující sezóny přinesly nespočet změn. Zvýšil se počet kol v základní části na čtyřicet čtyři, zvýšil se i počet týmu v lize. Vzhledem k tomu že se hra neustále zrychlovala a přitvrzovala, změny se dostaly i k rozhodčím, kdy utkání místo dvou řídili tři rozhodčí. Ročník 1973/1974 jihlavský celek vyhrál rozdílem třídy s náskokem jedenácti bodů před druhou Spartou. Tímto titulem Jihlava dokončila svou zlatou éru. Z Dukly odešlo několik silných opor včetně nejlepšího střelce Jana Klapáče a tým čekala generační obměna.⁹⁴

V následujících šesti letech se Dukla titulu nedočkala, i když v roce 1977 ji chyběl pouhý jeden bod na tým z Kladna. Mezitím vedle hvězd zlaté generace vyrůstali noví talentovaní hráči, kteří byli připraveni v nadcházejících letech bojovat znovu o mistrovský titul. Patřili mezi ně například Horáček, Chalupa, Výborný, Kupec, Klapka, Válek nebo bratří Mickovi. Během pár let, co prošel tým generační výměnou, se tito mladíci podíleli na znovu získání prvenství v lize a začala tak druhá zlatá éra jihlavského hokeje. Titulem se rozloučil i poslední pamětník první zlaté generace a otec jihlavských úspěchů trenér Jaroslav Pitner. Hlavním trenérem se stal dlouholetý asistent Stanislav Neveselý, který si k sobě vzal za asistenta Jaroslava Holíka, muž, který byl zatím spjat s tituly jako hráč. Nutno dodat, že Dukla ročník 1981/1982 ovládla s neskutečným náskokem dvanácti bodů nad druhým celkem z Kladna. Obnova kádru byla u konce a tým Dukly byl znovu připraven vyhrávat, což potvrdil v následujících letech. V mužstvu se vytvořilo silné stabilní jádro a trenér Neveselý dokázal mezi tyto hráče účinně zapracovat mladíky, kteří byli v Jihlavě na vojně. V tu dobu si většina hokejistů přála odbýt svou povinnou vojenskou službu právě v Jihlavě, kde mohli oblékat dres slavné Dukly. Československá reprezentace stavěla na hráčích z Dukly. V roce 1985 se v Praze konalo mistrovství světa v ledním hokeji a hned deset hráčů z Dukly obléklo

⁹³ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 14.

⁹⁴ Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 367.

národní dres a podepsali se tak velkou měrou pod zlatými medailemi. Dalších osm hráčů v následujících letech.⁹⁵

V osmdesátých letech se Dukla dostala zpět na vrchol, mužstvo z Vysočiny mělo ohromnou sílu a vyhrávalo vše co mohlo i mimo soutěž. Velmi dobře se dařilo jihlavským i v přípravných utkáních na mezinárodních turnajích. Ani v následující sezoně Dukla neměla přemožitele, a tak zopakovala suverenitu z minulého roku a s osmibodovým náskokem si došla pro titul. K titulu ji pomohla nová technologická novinka. Trenér Stanislav Neveselý začal používat pro rozbor zápasů videozáznamy, na kterých hráči mohli vidět svoje chyby, kterých se dopustili. V ročníku 1983/84 se na Vysočině zrodilo nové útočné trio Petr Rosol – Vladimír Kameš – Petr Klíma, jej samozřejmě do Dukly přivedl trenér Neveselý. Toto trio táhlo jak reprezentaci, tak i Jihlavu za dalším mistrovským titulem. V sezoně dohromady nastříleli dva a šedesát branek a nikdo se s nimi nemohl rovnat. Jediný Vladimír Růžička společně s týmem Litvínova dokázal Dukle konkurovat. Vladimír Růžička, muž, který o pár let později dovedl jako kapitán mužstva, národní tým k historickému zlatu na zimních olympijských hrách v Naganu, dosáhl pouze na cenu krále střelců s jednatřiceti brankami. Ani on, ani jeho celek z Litvínova nedokázal zabránit jihlavské Dukle získat jubilejní desátý titul mistra 1. československé ligy. Následující ročník to byla opět spanilá jízda za historicky rekordním jedenáctým titulem. Už před začátkem sezóny bylo zřejmé, že tým z Jihlavy bude těžko hledat konkurenci. Mužstvo posíleno reprezentanty s čerstvým titulem mistrů světa a novými tvářemi, jako Jiří Šejba, František Musil, Michal Pivoňka či Petr Vlk prošlo soutěží v naprosté pohodě. Ligu vyhrálo s náskokem patnácti bodů a rekordním počtem vstřelených branek, který se zastavil na čísle 247.⁹⁶

Jedenáctým titulem v naší nejvyšší soutěži Dukla dohnala dosavadního národního rekordmana Kometu Brno, která už se tou dobou trápila na rozhraní první a druhé hokejové ligy. V tu chvíli, nikdo ani na chvíli nepomyslel, že právě toto prvenství bude na dlouhých šest let poslední. Všechno hezké jednou končí, a tak skončila i druhá zlatá generace jihlavského hokeje. Následující ročník se znovu obnovil systém play off, které se od té doby hraje až do dnes. V minulosti tento herní systém dopomohl Dukle

⁹⁵ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 18.

⁹⁶ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 72–75.

k titulu, jí v nadcházejících ročnících příliš štěstí nepřinesl. Jihlavě se několikrát podařilo dostat až do finále, kde ovšem narazila prvně na Košice, poté na Pardubice a v ročníku 1987/88 brala až bronzové medaile.⁹⁷

Obrovský změny v jihlavském hokeji zapříčinil politický převrat v roce 1989. Po tomto roce se v zemi uvolnily poměry a čím dál více hráčů se začalo vyhýbat základní vojenské službě. Někteří využili otevření volného trhu s hráči a hledali si zahraničního angažmá. Odcházeli za výdělkem do zámoří, nebo se vojně vyhýbali úplně. Tím to způsobem se vytrácela síla mužstva a výsledkem toho bylo celkové páté místo v sezóně 1989, nejhorší za posledních deset let. To byl důvod k reorganizaci mužstva. Na lavičce nahradil Neveselého Josef Augusta a asistenta mu dělal Jaroslav Holík. Jejich hlavní změnou bylo razantní omlazení mužstva a využití juniorů z vlastních řad. Do Jihlavy přišel z Pardubic, dnes už legendární brankář, Dominik Hašek. Byl to jeho poslední ročník v Čechách před odchodem do slavné NHL. Změny přinášely dobré výsledky, Dukla vyhrála základní část a v play off se utkala se Litvínovem. Tomu se však musela sklonit, tým tvořen mladými ambiciózními hráči. Rodil se tam v tu dobu hvězdný tým v čele s Vladimírem Růžičkou, který měl po boku Ručinského, Šlégra, Reichla, Langa či Kyselu. A Dukla nakonec obsadila šesté místo.⁹⁸

Další rok bylo zas všechno úplně jinak. Až na hráče, kterým skončila základní vojenská služba a odešli, se totiž povedlo prakticky udržet celé mužstvo pohromadě. Trenéři si prohodili funkce. Hlavním trenérem se stal Jaroslav Holík a asistentem Josef Augusta. Hlavní mužstvo doplnilo pár odchovanců, jako Viktor Ujčík, Kuntoš, Zadina či Dvořák. Právě na odchovancích Dukla stavěla. V branci se proti Romanu Čechmánkovi prosadil Oldřich Svoboda a stal se jedničkou jihlavské brány. Po základní části obsadila Dukla první místo. V play off svoji celosezónní formu pouze potvrdila, kdy Litvínovu oplátila rok staré vyřazení. Dukla se tak mohla znovu radovat z mistrovského titulu a stala se tak historicky nejúspěšnějším klubem československého hokeje. Vyhrála dvanáctý pohár a překonala tak i brněnskou Kometu.⁹⁹

⁹⁷ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 19.

⁹⁸ Tamtéž, s. 23.

⁹⁹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 88–89.

5.3 Ústup ze slávy a už jen I. Liga

Kdo mohl tušit, že rekordní dvanáctý mistrovský titul bude na dlouhý čas tím posledním. Hned v další sezóně Dukla vypadla už ve čtvrtfinále. Velký podíl na tom měl experimentální systém, kdy se soutěž rozdělila do východní a západní skupiny. V předkole play off Jihlava ztratila zbytečně dost sil a posléze vypadla s odpočatými Vítkovicemi a musela se tak spokojit pouze s pátým místem. Další rok se obnovil původní systém na jednu skupinu, ale ani to nepomohlo a po vypadnutí v prvním kole play off se museli spokojit s desátým místem. Příčina tohoto postupného pádu tabulkou legendárního celku byla zcela jasná. Nová situace v zemi ovlivnila i to, že ostatní kluby mohly být sponzorovány, kdežto Dukla pořád patřila pod armádu a měla tak finanční zdroje výrazně omezené. Do sportu se začaly čím dál víc promítat peníze. Hráči si sami vybírali místa svého působení, které jim manažer následně vyjednal i s nejlepšími podmínkami pro jejich budoucnost, už nerozhodoval pouze rozkaz. Někteří odešli do slavné zámořské NHL, či jiné zahraniční soutěže. Jihlava tak musela spoléhat pouze na své odchovance. Po rozdělení Československa se sezóna 1993/94 poprvé hrála bez účasti slovenských klubů. Počet týmů v soutěži se snížil na dvanáct a do soutěže přibyli dva nováčci – Hradec Králové a Jindřichův Hradec. Sezóna to byla mizerná. Na zápasy chodilo málo diváků a Dukla se od začátku plácala u dna tabulky. Nebýt dvou ještě slabších nováčků, možná by i musela bojovat o záchranu v baráži. Další sezónu se Dukla umístila na posledním místě a měla tak hrát baráž o udržení v nevyšší soutěži, ale vedení soutěže se rozhodlo rozšířit následující ročník na čtrnáct týmů, a to Jihlavu zachránilo. V kádru se provedly razantní změny, trenéry se staly František Vorlíček a Jan Hrbatý. Sezóna byla o něco lepší, Jihlava dokonce postoupila do play off. Ve čtvrtfinále se střetla s pražskou Spartou a prohrála všechny čtyři utkání. Bylo to poslední play off, do kterého se Jihlava v nejvyšší soutěži probojovala.¹⁰⁰

Zdálo se, že se klub z předloňské krize dostal ven, jenomže narůstající finanční rozdíly v ekonomice nešlo přehlédnout. Hned od začátku soutěže Jihlava nestačila ostatním klubům a po základní části skončila na předposledním místě, což zaručovalo jistou účast v baráži. Tam se střetla s překvapivým soupeřem, a to s klubem s Kralup nad Vltavou. Jednalo se o klub bez ambicí a skutečného zázemí pro lední hokej

¹⁰⁰ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 27–29.

v nejvyšší soutěži. Baráž proběhla relativně hladce a Dukla vyhrála čtyři jedna na zápasy. Bylo tak jasné, že se extraliga na Vysočině bude hrát i následující ročník. Dochází opět ke změnám jak v týmu, tak i ve vedení. Ty to důležité kroky, byly znát hned od začátku ligového ročníku. Dukla hrála pohledný hokej založený především na obraně a výborných výkonech brankařů. Play off ji bohužel uniklo o pouhý bod, a tak se musela spokojit s celkovou devátou příčkou. Měl to být správný krok k znovu zviditelnění jihlavského hokeje. Opak byl bohužel pravdou. Po velmi špatné přípravě a vstupu do ligy, Jihlava dokázala z patnácti duelů zvítězit pouze jednou a dvakrát remízovat. Hned od začátku ligy se potácela na samém dnu tabulky. Ani v průběhu sezóny se výsledky nelepšily a Jihlava se řítila rovnou do baráže. V bojích o udržení se utkala s ambiciózním klubem ze Znojma a dlouhá série sedmi zápasů skončila pro jihlavskou Duklu velmi špatně. 9. dubna 1999 je den, kdy skončila čtyřicet dva let dlouhá účast v nejvyšší hokejové soutěži. Dukla sestoupila do první ligy a skončila tak jedna slavná éra českého hokeje.¹⁰¹

Nečekaný sestup do první ligy (druhé nejvyšší soutěže) Duklu poznamenal více, než se čekalo. První šok pro ni bylo rozhodnutí armády klub dále neprovozovat. Hlavní důvodem tohoto rozhodnutí bylo, že klub byl zřízen pro vrcholový hokej, a to po sestupu do nižší soutěže nesplňoval. Hrozilo, že Dukla po dlouholeté tradici zanikne, naštěstí pro jihlavský hokej se za ni postavilo město Jihlava a od armády ji převzala. Město se tak stalo stoprocentním vlastníkem hokejového klubu. Na vedoucích pozicích se před sezónou nic nezměnilo, ale kádr prodělal opět změny. Pod vedením staronového kouče Jaroslava Holíka, tým posílil především o vlastní odchovance, kteří se dosud nedokázali probojovat do extraligového týmu. Po letech zápasů se slavnými kluby, se fanoušci museli spokojit s méně věhlasnými jmény, jako Šumperk, Mělník či Rosice. Duely se sousední Třebíčí se staly prvkem, který dal prvoligovým bojům nový náboj. Rivalita mezi fanoušky Jihlavy a Třebíče byla značná, a tak tyto zápasy horáckého derby velice slušně plnily jinak spíše poloprázdné tribuny. Kdo čekal, že Dukla ve své první sezóně mimo extraligu vyhraje s převahou základní část, musel být zklamán. Nakonec se Dukla umístila na třetí pozici a probojovala se až do finále play off. V baráži

¹⁰¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 106–111.

proti Vítkovicím prohrála všechna utkání a o návratu do nejvyšší soutěže si mohla nechat jenom zdát.¹⁰²

Druhá sezóna v první lize se dohrávala ve stínu tragédie. 22. února 2001 se v Jihlavě hrál první čtvrtfinálový zápas proti celku Třebíče. Při tomto zápase byl těžce zraněn po zákroku jihlavského obránce útočník Třebíče Tomáš Zelenka. Následky zákroku byly kritické a Zelenka po zlomení několika krčních obratlů skončil upoután na invalidním vozíku. Semifinálovým soupeřem jihlavské Dukly se stal ambiciózní Liberec, který nedal Jihlavě šanci a vyhrál tři dva na zápasy. Stejný soupeř Jihlavu zastavil i v následující sezóně, a to ve finálových bojích o postup do baráže. Ani ve třetím finále během čtyř posledních sezón jihlavskému týmu štěstí nepřálo. Tentokrát to bylo Kladno, kdo Jihlavu zastavil v cestě zpět mezi elitu českého hokeje. Vyšlo to až na třetí pokus v řadě. Ve finále Dukla vyřadila Beroun a čekal ji tak vysněný souboj v baráži a možný postup zpět do nejvyšší soutěže. Jihlava se utkala s Českými Budějovicemi a zásluhou výborných výkonů celého mužstva, Jihočechy pěkně zaskočila. Přehrála Budějovice jednoznačně čtyři nula na zápasy a mohla oslavovat postup do extraligy. Nadšení z postupu netrvalo dlouho. Za tu dobu, co Jihlava v nejvyšší soutěži chyběla se mnohé změnilo. Extraligové kluby měly úplně jiná ekonomická možností, jejich rozpočet byl o hodně vyšší a taky disponovaly zkušenějšími hráči než Dukla. Navíc tento ročník 2004/05 významně ovlivnila i výluka zámořské NHL. Všechny extraligové kluby díky ní posílili vynikající hráči ze zámoří. Z Dukly se stal ligový otloukánek, který sice porazil Kladno i s Jaromírem Jágreem vysoko pět nula, ale jinak nestačil. Pouhých šest výher a výsledných dvacet čtyři bodů zajistilo beznadějně poslední místo. V baráži Jihlavu čekaly opět České Budějovice, jenomže tentokrát v jejich dresu nastoupilo šest hráčů z NHL, kteří jim měli pomoci dostat se zpět do nejvyšší soutěže. V bráně Roman Turek, obránci Radek Martínek, Andrew Ferenc a Stanislav Neckář a útočníci Radek Dvořák s Václavem Prospalem se podíleli velkou měrou na vítězné baráži. Budějovičtí tak po výhře čtyři jedna na zápasy poslaly Jihlavu opět do první ligy.¹⁰³

Jenomže tentokrát to byl ještě tvrdší pád než před šesti lety. Dukla se již do druhé nejvyšší soutěže nevrátila jako favorit bojující o návrat, ale pouze jen jako

¹⁰² Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 114–115.

¹⁰³ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 31.

průměrný tým se starostmi o vlastní existenci. Po sestupu bylo třeba vyřešit dlouholetý problém s vlastnictvím Horáckého zimního stadiónu. Po dlouhé debatě se nakonec majitel stadionu Sportovní klub Jihlava rozhodl prodat celý stadion majiteli klubu, tedy městu Jihlava. Než se ale vše vyřešilo, měla ho v nájmu právě Dukla, a ta veškeré finance musela investovat do provozu ledové plochy. Finance tak nezbyly na nákup a platy hráčů, Dukla se tak musela spolehnout jen na svoje odchovance a hráče z juniorky. Mladičský tým se po základní části umístil na druhé příčce. V play off ho ale nečekaně vyřadil tým z Hradce Králové. Prohra zajistila celkovou pátou příčku v druhé nejvyšší soutěži. Tento výsledek byl v jubilejní padesáté sezóně jihlavského hokeje nejhorším umístěním v historii.¹⁰⁴

A lépe nebylo ani v dalších letech. Neustále se měnilo vedení, pokračovala radikální obměna kádru. Výsledkem byly jen průměrné výkony a umístění ve středu tabulky, či účast v play off. Tam v posledních letech vždy Jihlava narazila, jednou ji vyřadil Chomutov o rok později zase Olomouc. Ustálilo se alespoň vedení, jednatelem se stal někdejší vynikající obránce a vítěz Zlaté hokejky z roku 1991 Bedřich Ščerban, který nastolil vizi do budoucnosti. Vytvořit výbornou mládežnickou hokejovou základnu v Jihlavě a hlavní priorita je vrátit Duklu zpět mezi extraligovou elitu.¹⁰⁵

¹⁰⁴ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 126.

¹⁰⁵ Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny)*. Jihlava: Muzeum Vysočiny, s. 32.

6 Biografie a hlavní milníky sportovní kariéry Jana Hrbatého

Jan Hrbatý, jedna z nejméně výraznějších postav našeho hokeje, se narodil 20. 1. 1942 ve Stražisku u Prostějova. V místním klubu Sokol Stražisko poprvé okusil, jaké je to hrát hokej až ve čtrnácti letech. Závodně začal teprve v šestnácti letech v sousedním hokejovém klubu v Prostějově. Za Železárny Prostějov hrál v roce (1958–61) jako křídelní útočník. V tamním klubu si ho vyhlédl trenér Jaroslav Pitner, který v tu dobu vedl armádní tým Dukla Jihlava. Jan Hrbatý tak v roce 1961 narukoval na vojnu právě do Jihlavy. V ligové soutěži odehrál 18 sezón, nastoupil do 572 utkání, ve kterých stihl nastřílet neskutečných 222 gólů a dokázal 224 asistovat u branky.¹⁰⁶ Bruslaři Honzova formátu se i v nejvyšší soutěži dali spočítat na prstech jedné ruky, jeden z brněnských rozhlasových komentátorů ho tehdy během zápasu nazval „Rychlíkem Vysočiny“ a tak vznikla jeho dosud známá přezdívka. S Duklou Jihlava se stal sedminásobný mistr ČSSR v letech (1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 a 1974). Byl dlouholetým kapitánem mužstva. Reprezentoval Československo na třech mistrovstvích světa a jedněch olympijských hrách. Reprezentační debut si odbyl v roce 1964, a od roku 1967 byl pevnou součástí týmu a v letech 1967–1970 hrál na všech šampionátech. Ze zimních olympijských her z Grenoble v roce 1968 si přivezl cennou stříbrnou medaili. S týmem na mistrovství světa ve Švédském Stockholmu v letech 1969 a 1970 získal bronzové medaile. V reprezentaci odehrál sedmapadesát zápasů a vstřelil patnáct gólů. Je i trojnásobným vítězem Spenglerova poháru. V době jeho hráčského působení se již běžně hrál hokej se zahnutými čepelimi, Jan Hrbatý ale patřil mezi tři hráče, kteří hráli s tzv. rovnou lopatou. Jeho oblíbená značka hokejky byla Vítěz speciál. Je členem hokejové dynastie Hrbatých – aktivně hokej hrál jeho syn Jan Hrbatý i vnuci Jan Hrbatý a Filip Hrbatý i nejmladší Adam.¹⁰⁷

Jan Hrbatý vystudoval trenérskou školu při Fakultě tělesné výchovy a sportu v Praze, kde získal licenci A. Trenérem – asistentem byl u A-týmu pět sezón. Na konci své kariéry byl trenérem mládeže v TJ Modeta Jihlava a po založení SVSM – Střediska vrcholového sportu mládeže pro dorost a juniory při HC Dukla Jihlava byl jmenován

¹⁰⁶ Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje*. Praha: Olympia, s. 149.

¹⁰⁷ JAN HRBATÝ | Síň slávy Českého hokeje. (b.r.). Získáno 8. března 2017, z <http://www.sinslavycslh.cz/jan-hrbaty.html>.

hlavním trenérem. Za jeho působení ve středisku SVSM získal dvakrát přeborníka republiky a dvakrát získal druhé místo.

Legendární útočník československé reprezentace a Dukly Jihlava Jan Hrbatý byl ve čtvrtek 17. prosince 2015 uveden do síně slávy českého hokeje.¹⁰⁸

6.1 Od narození ve Stražisku po narukování do Dukly

Krejčí Eduard Hrbatý ze Stražiska-Malen měl sedm dětí, čtyři dcery a tři syny. Takhle po sobě se narodili v tom prvním stavení u silnice směrem na Prostějov: Eda, Ludvík, Maruška, Františka, František, Eliška a Anička.

Obrázek 14. Rodný dům Jana Hrbatého ve Stražisku.¹⁰⁹

Osmého, Honzu, válečné dítě, přivedla na svět porodní bába Trnková dvacet dní po silvestru ve dvačtyřicátém roce. Táta Hrbatý trnul, že to bude „vejškrabek“. Chodil nervózně po kuchyni, kouřil viržinko a mudroval: „...*Tož co, zostane, přeca ho neutopíme...*“

¹⁰⁸ HC Dukla Jihlava – Rychlík Vysočiny Jan Hrbatý slaví sedmdesátiny! (b.r.). Získáno 8. března 2017, z <http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=Rychlik-Vysociny-Jan-Hrbaty-slavi-sedmdesatiny--5331>.

¹⁰⁹ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1960.

Honza sice nebyl žádný kluk jako buk, ale za to od mládí správný tvrdohlavý Hanák. Měl jít kosit trávu, vybírat brambory, podojit krávu do chléva. Jenže on šel třeba i v neděli místo toho radši hrát s kamarády fotbal, a ještě si na svátečních kalhotách prodřel kolena. Maminka nad ním lomila rukama, tatínek se mračil, pak vždycky vstal od singrovky a dal mu bez dlouhých řečí pár výchovných pohlavků a šil dál kalhoty a saka do prostějovského závodu OP.

První opravdový hokej viděl Jan Hrbatý v televizi. Všechny slavné hráče mohl dlouho napodobovat, protože na Dražanské vysočině měl přírodní led dobré podmínky a vydržel tak až do jara. Když mu bylo čtrnáct, vzal ho místní traktorista a hokejový trenér Láďa Čech přímo do prvního mužstva Sokola Stražisko.

V neděli se totiž měli střetnout v přátelském utkání s prostějovskými letci a chybělo jim pravé křídlo v útoku.

V den zápasu kličkoval s pukem na rybníku u nádrže Honza Hrbatý už od kuropení. Na nohy si obul brusle kanady, které dostal od švagra Slávka Nevrlý. Byly sice o čtyři čísla větší, ale s tím si Honza poradil, když si do nich obul ještě papuče, seděly jako ulité. Místo chráničů používal pruty z bambusu, které si zastrkával do kapes. V rukou svíral hokejku, dárek od bratra Ludvíka. Musela mu vydržet alespoň do dalších Vánoc.¹¹⁰

Půl hodiny po deváté se konečně sešlo mužstvo – pět útočníků a tři obránci. Letci z Prostějova přijeli autobusem. V deset hodin přišel pěšky Ladin Čechů v koženém kabátě a prohlásil: „...*Hoši, tož jaképak saky paky. Obránci tam dajó závoro, abe ani myš neproklózla. A te, Honzo sa snaž střeľiť nějakó bránko...*“

Potom si šel stoupnout na celý zápas do branky. A protože mu kabát sahal až na zem, tak si ani nikdo nevšiml, že brankář domácích nemá na nohou brusle. Honza Hrbatý jezdil po ledě mnohem rychleji než mnozí letci. Gól však nedal. Zato mužstvo ze Stražiska jich dostalo pořádný příděl. A promáčený Jan Hrbatý se po zápase musel sušit na místní poště u pana Laštovičky, aby ještě doma nebylo zle.

Do prostějovských pozemních staveb se šel nejmladší z rodiny Hrbatých učit zámečnickem už se známou přezdívkou „nejrychlejší Hanák“. Měl skutečně nejrychlejší bruslení v celém kraji. Z první výplaty si koupil kanady na míru a nemusel tak už hrát

¹¹⁰ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 57.

v bačkorách. V útoku na pravém křídle v týmu Železáren si dělal z druholigových soupeřů dobrý den. Pokladník mu za to po zápase cpal do dlaně dvacetikorunu a šeptal: „...*Hen máš na přilepšenó. Daj si v bufíku svíčkovó s dvojitó porcijo knedlo...*“

Tehdy měli jen v Čuníně hráče takových kvalit, nějakého Rostů Machače. Bylo mu skoro třicet, za Olomouc válel druhou ligu a Honzovi Hrbatému občas pochvalně klepal na rameno: „...*Enem makaj, móže z těba byť šlajfěř...*“

Honza chtěl být takový šlajfíř jako jeho vzor, brněnský Bubník. To vynikající pravé křídlo vedlo reprezentační mužstvo na slavném šampionátu ve Švýcarsku, odkud se naši hráči vraceli bez jediné prohry s titulem mistrů Evropy. Vlasta Bubník, často nazývaný „Bubál“, byl už tenkrát pro Honzu Hrbatého hokejovou hvězdou se vším všudy. Dovedl puk protáhnout podél mantinelu rychlou kličkou, ladně bruslil, ale dokázal se i vší silou opřít do rány. Měl navíc ještě k tomu dobré myšlení. A tak na něho byli někteří soupeři mezi mantinely krátcí.

Bubník si nejvíce rozuměl s hokejovými profesory Dandou a Pantůčkem, Honza Hrbatý zas pro změnu s bratry Dosedělovými. Byli to „pořízkové“, nebáli se rozdávat rány ani je přijímat, a svému pravému křídlu skvěle nahrávali. „...*Honza si s pukem vždycky rád pohrál. Nejprve jej pohládil forhendem a bekhendem, ťuk, ťuk, obehrál si obránce, zakroužil nizoučko nad ledem doleva a doprava a zezadu zasunul překvapenému brankaři puk k tyčce...*“¹¹¹

Jenže pouze technika a rychlé bruslení brzy nestačilo. Hokej se vyvíjel po vzoru Kanady, která byla založena na tvrdosti a jednoduchosti. Do Prostějova přijel jednoho dne celek z Belleville, tým složený z bývalých kanadských profesionálů. Ubytovali se v místním slavném hotelu Grand, vypili sud prostějovské „dvanáctky“ a na otevřeném zimním stadiónu pak Hanáky pořádně prohnali. Bezradný brankář Antoníček lovil rovný tučet puků ze své sítě. Na dravé útočníky neplatila křehká práce holí. A před vlastním brankovištěm si „stokiloví“ velikáni kanadské obrany poradili s každým „dotěrou“. Bezzubý Dewsbury rozdával nejvíce ran. Kolem něj nemohl Honza Hrbatý jezdit, jak by si představoval. Ten chlap, urostlý a ramenatý, mu naháněl strach. Hokejkou máchal kolem sebe hlava nehlava, jeho bodyček byl tvrdý jako skála. Před koncem utkání jedním vyloženě povedeným poslal Honzu Hrbatého přímo k ledu.

¹¹¹ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 58.

Honzovi s cestou domů musel pomoci starší bratr František. Držel jej kolem hubených ramínek, snad aby znovu neupadl do mdlob, a drmolil: „...Jeníku, na takové halame se moseš dávat pozor...“¹¹²

„...V době, kdy se Jan Hrbatý narodil, panovaly opravdu skvělé přírodní podmínky pro lední hokej. Bylo tak možné po celou zimu využívat ledové plochy okolo Stražiska. Jenom to vybaví pro hokej v tu dobu, nebylo žádné. Na rybníku tehdy, když byla pořádná mrazivá zima, tak byl lepší led než zimních stadiónech. To byl krásně hladký led, když teda nepadal sníh. Když byl mráz, tak byl nádherný. Akorát jsme si hrabali sníh a stavěli z něho mantinely. Pak když nás někdo z „bodyčekoval“, tak jsme spadli alespoň do sněhu, do měkkého. Naše výbava nebyla žádná, měli jsme pouze tepláky nic jiného. Rukavice buď kožené, nebo plátěné. Jako hokejku jsem měl ohnutý klacek a s tím jsme honili puk.

...Bylo neobvyklé, aby se se sportem na takové úrovni začínalo až v pokročilém věku. Jan Hrbatý začal hrát hokej na vrcholové úrovni až ve čtrnácti letech. Vyhlédl si ho tým z Prostějova, když hrál proti mužstvu Sokola Stražisko, za který Jan Hrbatý nastupoval. Na to vzpomínám rád a jsem vděčný za to, že si mě Prostějov přivedl do mužstva, protože Prostějov mi vlastně všechno dal. Hrál jsem tam za starší dorost, potom jsem hned přešel do A-mužstva, takže sem tam hrál čtyři-pět let, než jsem šel na vojnu. A to mi dalo hodně, vlastně už ve čtrnácti letech jsem nastupoval za A-mužstvo Stražiska. Jezdili jsme na přátelská utkání Letci z Prostějova, vojáci. Naši byli v kostele a já už jsem se rozcvičoval na ledě.

... Jan Hrbatý vynikal výbornou bruslařskou technikou, říkalo se o něm, že patří mezi nejlepší bruslaře své doby. Nikdo však nevěděl, kde se tohoto umění naučil. Já si myslím, že to byl dar od pána boha. Mým velkým vzorem byl Vlasta Bubník, jak už jsem říkal. Z Vlasty Bubníka jsem měl radost, když jsem viděl jak bruslí a jakou má techniku. Okoukal jsem to od něj a zkoušel sem to pak sám na ledě, a ono to vyšlo.

... Jan hrbatý přitom patřil do generace hokejistů, kteří museli chodit normálně do práce. Jeho povolání bylo zámečník. Vstával jsem ve čtyři hodiny ráno, v půl páté mi jel vlak. Když jsem hrál za juniorku, neměl jsem třeba po zápase ani zajištěný nocleh, tak jsem spal na lavičce na nádraží přikrytý kabátem. No a ráno jsem šel do pozemních

¹¹² Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 59.

staveb v Prostějově, tam jsem pracoval a vykonával profesi, kterou jsem se vyučil. No a byl jsem tam do té doby, než jsem šel na vojnu.

...V mládí se jen Jan Hrbatý věnoval jak lednímu hokeji, tak i fotbalu. Jeho další životní kroky vedly pouze po ledové ploše. Já jsem hrál hokej i fotbal, kdybych možná nezůstal tady v Dukle Jihlava, tak bych možná byl třeba v Dukle Praha, že bych mohl tam třeba hrát taky fotbal. Kdyby to tenkrát vyšlo, byl bych jako jeden z těch obojživelníků, jak se tehdy říkalo, co hráli obojí. Například jako Vlasta Bubník, který hrál hokej i fotbal a velmi dobře...¹¹³

Trenér jihlavské Dukly Jaroslav Pitner před začínající sezónou 1961/62 přivedl do týmu nové mladíky. Nebyly to žádná slavná jména, ale věřil, že se v ambiciózním týmu prosadí. Jaroslav Pitner začal systematicky budovat mladý nadějný tým. Přivedl mladíky z nižších soutěží, Jana Klapáče z Karlových Varů, Jana Hrbatého z Prostějova. V Havlíčkově Brodě si vyhlédl bratry Jaroslava a Jiřího Holíkovy, Josefa Augustu a Jana Suchého.¹¹⁴ V roce 1961 přišel povolávací rozkaz. „...Ani jsem nevěděl, že jdu do Dukly Jihlava. Dostal jsem povolávací rozkaz, bylo tam napsáno Vojenský útvar 3276 Jihlava, to číslo si pamatuji dodnes. Až když jsem přijel sem a dělali jsme přijímač, tak za námi přišel Jaroslav Pitner a řekl nám, že rukujeme do Dukly Jihlava. To jsem byl moc rád...“ vzpomíná hokejová legenda a připomíná, že si jej do vojenského klubu vybral trenér Jaroslav Pitner. Pro jeho angažmá v Dukle ale musel tvrdě bojovat. Nejstarší bratr Jana Hrbatého byl totiž knězem a v padesátých letech byl komunistickým režimem vězněn. Pitner si ale jeho působení v klubu obhajoval prý až na ministerstvu národní obrany.¹¹⁵

„...Jak se vlastně zrodilo to, že kluk ze Stražiska se najednou ocitne v Dukle Jihlava? Vás si vybral přímo pan trenér Pitner. Byl jsem tam jako jeden z nejlepších z těch dorostenců. A Jarda Pitner se byl jednou podívat na zápase, když jsme s Prostějovem hráli proti bývalým kanadským profesionálům. Všiml si mě a říkal: „...Z něho bude vynikající hráč někdy...“ Tak mě vzal do Dukly Jihlava. Nebylo to ale jednoduchý tehdy, můj nejstarší bratr byl římskokatolický kněz, a když je vysvětili, tak oni ho zavřeli a mě na vojnu do Dukly nechtěly moc dát...“

¹¹³ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹¹⁴ Jiskra 19. 9. 1961, č. 75.

¹¹⁵ HC Dukla Jihlava – Rychlík z Vysočiny Jan Hrbatý slaví 75! (b.r.). Získáno 9. březen 2017, z <http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=9099>.

...Napadlo Vás si s sebou vzít hokejovou výzbroj, když jste se dozvěděl, že rukujete do Jihlavy? Ne to vůbec ne. Nevěděl sem, co mě v Jihlavě čeká. S sebou jsem si nebral hokejovou výzbroj. Tu jsem tu pak vyfasoval. Za ty roky se ta výzbroj strašně změnila. V Prostějově jsme měly obyčejný filcový chrániče na nohách, který jsme si samy dělali. V Jihlavě jsme hokejovou výzbroj fasovali už na míru.

...Vaší specialitou byla dřevěná hokejka s rovnou čepelí, že ano? Ano říkalo se jí „vítězka“. Vítězky se vyráběly tady kousek ve Svatce na Žďársku, na svoji dobu byly tyto rovné hokejky dobré. V tu dobu jsme byli jenom tři hráči v lize, co s ní hráli, Jarda Jiřík, Ulrich z Litvínova a já. Hrál jsem s ní, protože jako pravý křídlo sem hrál přes ruku. A mně se nelíbilo, jak to bylo zahnutý a puk mi pořád utíkal z hole. Tak abych to dobře chytil na bekhend, no a když jsem hrál jako pravý křídlo přes ruku, tak sem udělal rychlou kličku do středu kluziště a hned se z toho dalo pěkně vystřelit, takže proto. Celou kariéru jsem hrál s rovnou holí...“¹¹⁶

Honza Hrbatý si na vojnu v Jihlavě zvykl rozhodně rychleji než na tvrdou hru mezi mantinely, kterou zažíval v Prostějově před odchodem do Jihlavy. Honza absolvoval jenom základní vojenský výcvik a pak přešel pod Duklu. Z Velkých kasáren mířil úzkou Benediktinskou uličkou na cvičiště s plnou polní anebo na zimní stadión za hokejem.¹¹⁷

Obrázek 15. Klubová fotografie Jana Hrbatého v Dukle Jihlava rok 1961.¹¹⁸

¹¹⁶ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹¹⁷ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 59.

¹¹⁸ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1961.

„...O panu Pitnerovi a jeho tréninkových metodách kolují legendy. Jak jste to vnímal Vy po příchodu z Prostějova? Jarda byl vynikající trenér, hlavně psycholog. Ten nás uměl připravit na ty zápasy, to bylo úžasné. On ty mužstva měl přečtený, jejich taktiky, pohyb na ledě. Trénovali jsme třikrát týdně dvoufázově, to nikde jinde netrénovali. Letní fyzické přípravy byly opravdu náročné, jezdili jsme na kole, běhali a připravovali se na další sezónu. V Jihlavě to mužstvo bylo postavený na dobré kondici. Mužstva jsme přehrávali až v závěru utkání, kdy jim docházely síly a my měli natrénováno...“¹¹⁹

6.2 Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1961–1966

Před sezónou 1961/62 se Dukla zúčastnila Slezského poháru, proti týmům Litoměřic, Plzně a dvěma místním celkům z Opavy. Honza Hrbatý byl v prvních třech utkáních jako náhradník. Nastoupil až do čtvrtého zápasu proti Litoměřicím místo Neumaiera. Dukla Litoměřicím nasázela osm gólů.¹²⁰

V Dukle nehrál první tři mistrovské utkání ze začátku sezóny 1961/62, protože to však starým mazákům nešlo, trenér Pitner ho poslal na led. A Honza Hrbatý se chytil ve třetím útoku takzvaných údržbářů.¹²¹ Od čtvrtého kola, zápasu proti Chomutovu Jan Hrbatý pravidelně nastupoval na pravém křídle třetí útočné lajny.¹²² První sezónu, co byl Jan Hrbatý v Dukle, skončila na třetím místě. Za celou sezónu nastřílel šest branek, byl tak osmý v pořadí v týmové tabulce střelců společně s Kvasnicou. Téměř devadesát tisíc přišlo na ligová utkání Dukly a vidělo a prožívalo jejich úspěchy a neúspěchy.¹²³

„...Jak vzpomínáte na první sezónu v Dukle? Ze začátku jste moc nenastupoval, že ano? Když jsem přišel do Jihlavy, tak tady byli daleko lepší hráči, než sem byl já. Na svojí šanci jsem si musel počkat nějakou tu dobu, než sem se dostal do mužstva. Bylo to velice těžké, konkurence v týmu byla veliká, například Jirka a Jarda Holíkovi. Snažil jsem se, abych se co nejdřív dostal do týmu, povedlo se...“¹²⁴

¹¹⁹ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹²⁰ Jiskra 19. 9. 1961, č. 75.

¹²¹ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 59.

¹²² Jiskra 17. 10. 1961, č. 83.

¹²³ Jiskra 6. 2. 1962, č. 11.

¹²⁴ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

Nejranější sezóna. Pátého a šestého září 1962 dvě přípravná utkání v Ostravě a hned poté do „tůčka“ a letí se do Moskvy na armádní přebory. Jan Hrbatý se zúčastnil jeho prvního zahraničního utkání. Konkurence byla veliká, během šesti dnů se sehrálo pět utkání, to je začátek značně neobvyklý. Sotva přistálo „tůčko“ v Praze, hned začínal Slezský pohár, následně začíná liga. Nikdo z těch, kdo jsou v Dukle, ještě za sezónu neodehrál sedmdesát utkání.¹²⁵

Obrázek 16. Jihlavská Dukla při zájezdu do Moskvy v září 1962 Fotka. Jan Hrbatý první řada třetí zleva.¹²⁶

Poslední utkání této sezóny Dukla sehrála na ledě Slovanu Bratislava, kde prohrála 7:3. O utkání tehdy v jihlavské Jiskře napsali: „...Jihlavští postrádali tři hráče základní sestavy. Wohl za branky nemohl (Gregorově střele dopomohl do sítě Masopust), z obránců byl nejlepší s přehledem hrající Šmíd, nejlepší formu měl útok Hrbatý-Brada-Cvach. I přes třináct vyloučených se hrálo slušně. Stínem byly jen dvě vzájemné šarvátky Fako-Klapáč a Gradtner-Hrbatý v závěru střetnutí. I přes zdánlivě hladké vítězství Slovanu zanechala i tentokrát Dukla v Bratislavě dobrý dojem...“ Po

¹²⁵ Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava*. Jihlava: Grafia, s. 27.

¹²⁶ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 14.

tomto utkání se Dukla umístila na konečném čtvrtém místě. Jan Hrbatý v sezóně zaznamenal devět branek, které náležely páté příčce v týmové tabulce střelců.¹²⁷

Letní příprava na sezónu 1963/64 (dosud neúspěšnější v historii Dukly) byla tradičně velmi tvrdá. Hlavní těžiště bylo na jihlavských sportovištích, kde byla věnována značná pozornost všestranné přípravě (atletika, gymnastika, plavání) a doplňkové sporty – tenis a kopaná. Nechyběl cyklistický závod „Tour de Dukla“ a vyvrcholení všestranné části letní přípravy bylo v rámci čtrnáctidenního soustředění na Vranovské přehradě.¹²⁸

Obrázek 17. Cvach s Hrbatým při cyklistickém závodě Tour de Dukla 1963. Jan Hrbatý vpravo.¹²⁹

Byla to kvalitní příprava a současně vhodná příležitost k „otestování“ mladých hráčů. Horší to však bylo s tréninkem na ledě. Horácký zimní stadión byl v té době bez střechy, a tak se za ledem muselo jezdit, nejčastěji do Hodonína a Opavy. Nedostatečný trénink na ledě se odrazil i do ligového startu v podobě porážky na vlastním ledě s SONP Kladno. V dalším průběhu sezóny však forma rostla a šlágrm první poloviny soutěže se stal zápas proti dosud výborně hrajícímu mistru ZKL Brno.¹³⁰

V místních novinách Jiskra tehdy napsali: „...Už dávno nezažil Horácký zimní stadión takový nápor jako v pátek 25. října 1963. Už od sedmnácti hodin se tísnily davy diváků u jeho bran a ti, co přišli později, ne všem bylo dopřáno vidět jedno z nejlepších

¹²⁷ Jiskra 19. 2. 1963, č. 15

¹²⁸ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 15.

¹²⁹ Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko, s. 18.

¹³⁰ Tamtéž.

utkáni hokejové ligy. Stadión musel být uzavřen, neboť více jak 10 300 diváků by nepojmul. A ti šťastní uvnitř budou ještě dlouho vzpomínat. Utkání přihlížel i trenér čs. Reprezentačního mužstva, který měl v jednom utkání možnost sledovat hru dvanácti reprezentantů...“ Po první třetině domácí celek vedl 2:0. Ne nadarmo se brněnskému mužstvu říkalo „mistři taktiky“. Než se domácí během prvních pár minut druhé třetiny rozkoukali, už byla hra srovnána. Ke konci třetiny zachytil Hrbatý rozehrávku soupeře a nízká střela zatřepala sítí za Nadrchalem. Nikdo netušil, že to byla poslední a vítězná branka utkání. I mistr se sklonil před výkonem Dukly.¹³¹

V Jihlavě bylo po utkání mnoho radosti, která pokračovala ještě druhý den, kdy se v Jihlavě ženil střelec vítězného branky Jan Hrbatý. Utkání samotné bylo velmi dramatické, bojovalo se bojovně, avšak čestně a sportovně.¹³²

Jan Hrbatý se jednou objevil i na stříbrných plátnech kin. Tehdy ve čtyřiašedesátém roce, zrovna v čase sklizně brambor, se dával v jihlavských kinech předfilm o svatbě hokejisty Hrbatého a prodavačky Pulsové. Pokaždé bylo kino vyprodáno. I zapřisáhlí nepřátelé sladkých románeků si ve velkém kupovali lístky do prvních řad.¹³³

Svatba to byla velkolepá. Jihlava takovou nezažila předtím, ani dlouho potom. I ligové utkání Dukly s Brnem se kvůli ní předehrávalo o den dřív. Třináct hodin po skončení napínavého zápasu, v němž vítěznou branku vstřelil Nadrchalovi do sítě právě Jan Hrbatý, se dva tisíce hokejových příznivců sešlo 26. října 1963 na náměstí Míru.

Také ze Stražiska přijela početná delegace. Sedm sourozenců Hrbatých s manžely, manželkami a dětmi: Ludvík (pánský krejčí), František (pánský krejčí), Františka (švadlena), Eliška (švadlena), Eduard (zaměstnanec národního výboru), Maruška (poštovní doručovatelka), Anička (dělnice). Samozřejmě přijeli také rodiče Hrbatí. Dostavili se i kamarádi přes hokej, fotbal anebo jenom tak přes dobré srdce. Přivezli mládenecký ortel: „...Proto se Ťa žena vzala, abe dělat nemosela. Mlčet mosíš, to je jisto, pod pantoflem Tvoje mesto. Žena má jest, co jí hrdlo ráčí, Tobě soché brambor stačí. Kdež ste sa ož spolo vzale, mňéte aspoň čtere cere a k tomu osm senů.

¹³¹ Jiskra 30. 9. 1963, č. 15.

¹³² Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko, s. 19.

¹³³ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 59.

Této sene vechovejte ke sporto a péle, abe jako tatik s hokejkó se bele...“ Honza Hrbatý pak vzal za ruku svou modrookou Boženku a provedl ji slavobranou tvořenou z hokejových holí. A dál hrál pravé křídlo přes ruku v dresu Dukly.¹³⁴

„...Vítězný gól v zápase proti Brnu, mistr předešlého ročníku, druhý den Vaše velkolepá svatba. Jak na to vzpomínáte? Já jsem Brno moc neměl nikdy rád. Tehdy mě to potěšilo, že zrovna před takovou velkou věcí, jako je svatba, vstřelím vítězný gól zápasu zrovna já. Brno tehdy bylo vynikající, mělo spoustu perfektních hráčů a o to mě to těšilo ještě víc. Pak se to samozřejmě projevilo i na té svatbě, druhý den poté. Přijela celá rodina i maminka a tatínek, to tu tehdy byli naposledy. Franta Vík bývalý předseda Dukly, celou tu slávu na náměstí zorganizoval, spoluhráči nám z hokejek udělali slavobranu. V kině Dukla naši svatbu vysílali místo týdeníku, který dávali jako předfilm. S manželkou jsme seděli v lóži a sledovali jsme sami sebe. Bylo to perfektní...“¹³⁵

V konečné tabulce ligy Dukla skončila po druhé na třetí pozici. Trůn krále střelců obsadil v této sezóně Jan Klapáč s 33 brankami, Jan Hrbatý s 13 brankami obsadil čtvrté místo. Sezóna byla zakončena střetnutím bývalých hráčů Dukly se současným týmem. Utkání to bylo zajímavé a skončilo smírně 4:4.¹³⁶

Nelze opomenout ani skutečnost, že i v tomto roce byla většina hráčů Dukly zařazena do reprezentačních mužstev ČSSR. Jan Hrbatý byl zařazen do mužstva ČSSR B, kde se připravovali perspektivní hráči s možností do budoucna doplnění mužstva A.

Jan Hrbatý si reprezentační debut odbyl 20. 1. 1964 v Brně proti Kanadě a tým Kanady porazili 6:0 a na vítězství se podílel jedním gólem.¹³⁷

„...Jaký to byl pocit poprvé obléknout dres reprezentace? V zápase proti Kanadě, a navíc k tomu vstřelit premiérovou branku v reprezentaci. Byl jsem nadšený, že mě vůbec vybrali do národního mužstva. Byla velká konkurence, a kdo se tam tehdy dostal, tak už musel něco umět. Myslím si, že to je sen každého hráče si jednou zahrát v reprezentaci a dát nějaký ten gól za národní tým. A tam jsem zaznamenal svůj první gól v reprezentaci. Byl to krásný pocit...“¹³⁸

¹³⁴ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 60.

¹³⁵ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹³⁶ Jiskra 3. 3. 1964, č. 9.

¹³⁷ Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava*. Jihlava: Grafia, s. 32.

¹³⁸ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

V loňské anketě redakce jiskry většina příslušníků Dukly označila tým tohoto roku za nejlepší v její historii. Tým před sezónou doplnil velmi zkušený hráč a obránce Stanislav Neveselý. Počet stálých hráčů doplnili Jaroslav Holík a Jan Hrbatý, jednalo se vesměs o hokejisty, kteří jednak měli předpoklady z hlediska státní sportovní reprezentace, navíc přišli z oddílů nižších soutěží a hlavní výkonností růst zaznamenali v Dukle.¹³⁹

Příprava na sezónu byla stejně důkladná jako v minulosti, jel se cyklistický závod okolo Moravy. Příprava na ledě proběhla v Hodoníně a před začátkem ligové soutěže se Dukla zúčastnila několik turnajů. Výsledky v přípravě však potvrdily, že dobří hráči sami o sobě ještě nedávají záruku dobrých výsledků družstva.

Vstup do ročníku Dukle moc dobře nevyšel. Mužstvo však prokázalo, že má velmi dobré jádro, zbavilo se počátečních problémů a jeho další výkonnost jej opět zařadila mezi špičku první ligy. Skončilo sice na čtvrtém místě, ale při velké vyrovnanosti na čele tabulky. Jan Hrbatý zaznamenal 8 branek a umístil se v tabulce týmových střelců na sedmém místě.¹⁴⁰

Nechyběly opět ani přátelské mezistátní zápasy s celky z celé Evropy, kdy Dukla podlehla pouze Servetu Ženeva 5:7. V B mužstvu ČSSR hráli Jan Hrbatý, Šmíd a Volek. Mužstvo A i s hráči Dukly vybojovali na mistrovství světa ve finském Tampere stříbrné medaile.¹⁴¹

Dukla vstupuje do jubilejní desáté sezony 1965/66 a dala si za cíl vybojovat během tří let mistrovský titul. Po letní přípravě, kterou absolvovali v Gottwaldově se Dukla vydává 4. srpna na zahraniční zájezd do Švýcarska, Francie a Německa. Výsledky jsou velmi lichotivé, Davos prohrává 1:12, Villars 0:12 a 1:12, Chamonix 3:13 a 5:13, Saint Gervais 2:13 a AC Riesersee 2:13. Zaslouhou těchto výkonů a skvělého sportovního vystupování obdržela Dukla pozvání zúčastnit se Spengler Cupu v Davosu. Jan Hrbatý nastoupil do všech utkání a svými výkony přispěl Dukle při své premiéře vyhrát prestižní turnaj. Po LTC Praha a ZKL Brno jako třetí československý klub.¹⁴²

„...Jaké to bylo vyhrát tak prestižní turnaj? Já si myslím, že to byl nejlepší turnaj za celou sezónu, vždycky když nás pozvali do Davosu. Je to překrásné město a lyžařské

¹³⁹ Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava*. Jihlava: Grafia, s. 34.

¹⁴⁰ Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko, s. 20.

¹⁴¹ Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava*. Jihlava: Grafia, s. 35.

¹⁴² Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 30.

středisko zároveň, hokejové podmínky tam byly na vysoké úrovni. Byli jsme tam velice oblíbeni a na zápasy bylo vždy vyprodáno. A vyhrát tak fantastický turnaj před tak skvělou diváckou kulisou, byl nádherný pocit...“¹⁴³

Vstup do sezóny měla Dukla excelentní. V prvních osmi kolech ztratila pouze bod za remízu s Kladnem, teď porazila dokonce i úřadujícího mistra z Brna 5:3. Jan Hrbatý nastoupil v elitním útoku Dukly společně s bratry Holíkovými. A podílel se gólem z 57. minuty na vítězství domácího celku. Jihlava si tak upevnila vedoucí pozici po sedmi odehraných kolech.¹⁴⁴

Dukla bojovala až do posledního kola o mistrovský titul s jeho obhájcem ZKL Brno. Při stejném počtu bodů skončila druhá, když o prvenství Komety rozhodly vzájemné zápasy. Navíc rozhodující zápas SONP–ZKL bylo hráno den po ligovém kole, v němž Dukla hrála na ledě Slovanu Bratislava – minimálně zde nebyly vytvořeny stejné podmínky pro oba týmy, usilující o titul.

Jako se desátá sezóna zapsala do klubových kronik stříbrným písmem, bude se na ní vzpomínat i v souvislosti s největší tragédií v historii jihlavského hokeje. První polovinu ročníku končil tradičně prestižní souboj se Slovanem Bratislava. Již hodinu před utkáním byl tehdy ještě odkrytý stadion zcela zaplněn diváky, další dva tisíce fanoušků však ještě čekalo venku za branami. Všichni se snažili dostat dovnitř a půl hodiny před začátkem utkání utlačili několik diváků v prostoru ke stání. Dva z nich nepřežili...¹⁴⁵

„...Věděli jste tenkrát v kabině, co se tam vlastně stalo před začátkem utkání? My jsme byli v kabině a připravovali se k zápasu jako vždycky. Najednou nám někdo řekl, že tam vzadu na tribuně od parku se porušilo zábradlí a ta masa lidí se naválila dolů. Jenom jsme vyšli ven z kabiny, která byla ještě tehdy vedle ve staré budově, tak sem to viděli a bylo to velice nepříjemný. Utkání se odehrálo, potom to mělo určitou dohru, ale dodnes za to nikdo nebyl potrestán...“¹⁴⁶

¹⁴³ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁴⁴ Jiskra 19. 9. 1965, č. 67.

¹⁴⁵ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 31.

¹⁴⁶ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

6.3 Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1966–1971

Vydařila se letní příprava, kterou Dukla absolvovala v Davosu ve výšce 1600 metrů nad mořem. Dařilo se i na zájezdu do Švédska. Nejenže mužstvo vyhrálo všech devět zápasů, ale ještě si přivezlo potvrzení o tom, že překročila polární kruh. Vedlo si i na Spengler Cupu, kde Dukla svou druhou účast opět potvrdila výhrou.¹⁴⁷ Napsali v jihlavské Jiskře: „...Dukla ve Spenglerově poháru zatím úspěšná. Do jubilejního 40. ročníku turnaje o Spenglerův pohár, naše mužstvo vstoupilo nejlíp jak jen mohlo. V prvních dvou utkáních zvítězila 10:1 nad HC Davos a 7:2 nad HC Liege. Nejvíce branek zaznamenal křídelní útočník Jan Hrbatý, který v každém utkání vstřelil dvě branky...“¹⁴⁸

Na otázku nejhorší a nejlepší zážitek roku 1966 Jan Hrbatý pro jihlavskou Jiskru odpověděl: „...Nejsmutnější vzpomínku mám na střetnutí se Slovanem Bratislava, kdy jsem dostal hokejkou přímo do obličeje. Myslel jsem, že mám všechny zuby vyražené. Nejhezčí můj zážitek byl, když jsem poprvé oblékl dres národního mužstva v přátelském utkání s Kanadou. Vstřelil jsem také branku...“¹⁴⁹

Dukla si celou sezonu vedla skvěle. Během ročníku prohrála pouze sedm utkání a šla si přímou cestou pro historicky první titul mistra ligy. Hokejisté jihlavské Dukly, korunní princ naší nejvyšší hokejové soutěže se přece jenom dočkal korunovace. Stalo se tak poslední únorovou sobotu 1967 na horáckém zimním stadionu tedy před vlastním publikem. Přesně ve 20:08 hodin zahoukala siréna a hole jihlavských hráčů vylétly nad hlavu. Vyprodaný stadion bouřil nadšením, skandovalo se „Ať žije Dukla!“¹⁵⁰ O výsledku střetnutí s Gottwaldovem prakticky rozhodnul již tříbrankový náskok v první třetině. Největší zásluhu na tom má tentokrát Kochtova trojice, předvádějící strojovou kombinaci, a zejména Hrbatý s lehkostí vánku procházel řadami soupeře.

Jistotu titulu Dukla získala v předposledním kole výhrou nad Gottwaldovem, a závěrečné utkání v Ostravě před televizními kamerami se tak stalo vítězné defilé nového mistra. Dukla vyhrála 8:2 a její návrat na Vysočinu byl velkolepý. V Jihlavě tehdy bylo mnoho radosti. Vždyť všichni, kteří na hokej pravidelně chodili tak věděli,

¹⁴⁷ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 18.

¹⁴⁸ Jiskra 5. 1. 1967, č. 2.

¹⁴⁹ Jiskra 8. 1. 1967, č. 3.

¹⁵⁰ Jiskra 28. 2. 1967, č. 17.

že tento okamžik musel přijít. Na mužstvo čekaly stovky příznivců, který hráče doprovodily s velkou slávou na zimní stadion, kde se slavilo až do rána.¹⁵¹

*„...Historický první titul Dukly Jihlava to byla sláva vidíte? To byla velká sláva. To jsme přijeli z Ostravy a přijeli jsme tak v 10 hodin večer a tady na jihlavském náměstí hudba hrála, tisíce lidí skandovali a vítali Nás, jak kdybychom přijeli nevím odkud. Některé kluky vzali na ramena ti diváci a nesli je až na zimní stadion. A tam teprve začala oslava, zpívalo se, hudba hrála. Pivovar nám daroval po vítězství soudek na led na oslavu. Bylo to nádherný, oslavy neměly konce a slavilo se až do rána...“*¹⁵²

Obrázek 18. Mužstvo, které získalo Dukle první titul mistra ČSSR 1966/67. Jan Hrbatý ve spodní řadě první zleva.¹⁵³

V březnu sedmašedesátého roku hrál Jan Hrbatý v Praze takříkajíc o angažmá na mistrovství světa ve Vídni 1967. Na ligové utkání Dukly se na něho přišla do Sportovní haly podívat generalita. Uvažovalo se o tom, že by drobný Hrbatý, který na bruslích jezdí ještě rychleji než legendární Vlach či Danda, mohl dobře zapadnout do týmu.

Když se dozvěděl, jak velkou šanci má před sebou, bruslil jako začátečník. Pokazil každičkou přihrávku. Až se na to jeho trápení nemohl koukat hlavní sudí Pokorný a o přestávce sním zatřepal: *„...Proboha, Honzo, věř si...“* A hned mu bylo líp.¹⁵⁴

¹⁵¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 35.

¹⁵² Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁵³ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 191.

¹⁵⁴ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 60.

Janu Hrbatému boj o angažmá vyšel nejlíp, jak jen mohl. Dostal pozvánku do reprezentačního týmu a nastoupil do přátelského dvojutkání s reprezentací Kanady. Byl i zařazen do reprezentace ČSSR na mistrovství světa ve Vídni roku 1967, kde nastoupil do tří utkání ze sedmi odehraných a svými výkony pomohl k celkovému čtvrtému místu.¹⁵⁵

„...Jak vzpomínáte na Vaše první mistrovství světa v dresu reprezentace ve Vídni 1967? Já jsem byl právě s béčkem reprezentace v Ženevě ve Švýcarsku. Tam se kdysi hrál vždy hokejový turnaj, když probíhal autosalon, který tam je dodnes. S béčkem jsme tam jezdili a tam jsem odehrál všechny zápasy a tam ti „kanadýři“ přiletěli do Vídně. Ti říkali našemu vedení, že tam je nějaký šikovný hráč, proč není v národním mužstvu. Po přeletu do Československé republiky mi přišel telegram, že si mám sbalit věci a nastoupit tady na vlak směr Vídeň a tam na mě budou čekat. Tak proběhla moje dlouhá cesta přes Švýcarsko až do Vídně na mistrovství světa...“¹⁵⁶

Obrázek 19. Jan Hrbatý v dresu reprezentace ČSSR na ledě v Jihlavě.¹⁵⁷

Dukla do nové sezóny 1967/68 dostala dárek v podobě zastřešení zimního stadionu, které mělo vyřešit problém se sháněním ledové plochy na přípravu. V sezoně si na vlastní kůži ověřili, že obhájit titul je daleko obtížnější než jej dobýt poprvé. Jednak v každém utkání nastupovali jako favorité, kdy pro nikoho nebyla ostuda

¹⁵⁵ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 148.

¹⁵⁶ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁵⁷ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1967.

prohrát, a naopak jejich skalp byl vysoko ceněn. A přibyly i další starosti. Množily se totiž pokusy „narušení“ jihlavského úspěšného kolektivu, o získání některých klíčových hráčů.¹⁵⁸

„...Byly i nějaké nabídky z ostatních týmů, abyste za ně hrál? Samozřejmě, když jsem skončil dvouletou povinnou vojenskou službu. To přijel manažer z Brna s panem Bouzkem a sešli jsme se mimo Jihlavu, aby o tom nikdo nevěděl. A to se mě snažili zlákat do Brna. Řekl jsem to Jaroslavu Pitnerovi, že za mnou byli. On mi na to odpověděl: „...Honzo, zůstaň v Jihlavě, budeš to tady mít nejlepší a nikam jinam nechod’...“ Tak jsem ho poslechl, zůstal jsem a udělal jsem velmi dobře...“¹⁵⁹

Dukle se vrátila loňská forma! Jan Hrbatý byl po 7. kole v 1. hokejové lize se sedmi brankami v čele tabulky ligových střelců. Měl být také naším komentátorem sobotního utkání Dukla-Slovan. 2. útok Dukly má sehranou dvojici Hrbatý – Kochta, škoda že v závěru střetnutí musel Hrbatý pro horečku (chřipka) odstoupit ze hry. Navíc měl rodinné potíže (vážní onemocnění otce) a tak jeho start i v nadcházejícím utkání byl nejistý.¹⁶⁰

Soutěž byla vyrovnaná, po polovině odehraných zápasů dělily tři adepty na titul pouhé dva body. Brno ztrácelo na Duklu jeden, Sparta dva. O titul se nakonec rozhodovalo mezi jihlavskou Duklou a Brnem, a to až v posledním kole soutěže. Jihlavě k titulu stačila pouhá remíza po předešlých odehraných vzájemných zápasech. Vyprodaný stadion viděl vedení Dukly 3:2, Brno ale chvilku před koncem vyrovnalo. Na titul to ale stále bylo málo. Dukla si remízu pohlídala a mohla podruhé za sebou slavit mistrovský titul.¹⁶¹

V celkovém umístění střelců celé 1. hokejové ligy Jan Hrbatý obsadil desátou příčku s počtem 21 vstřelených branek. V Dukle mu náležela čtvrtá příčka za Janem Klapáčem, Jaroslavem Holíkem a Janem Suchým.¹⁶²

¹⁵⁸ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 20.

¹⁵⁹ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁶⁰ Jiskra 24. 10. 1967, č. 85.

¹⁶¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 39.

¹⁶² Jiskra 29. 3. 1968, č. 26.

Obrázek 20. Jan Hrbatý a Jaroslav Holík s mistrovským pohárem z roku 1968.¹⁶³

Své zástupce měla Dukla i v československé reprezentaci, kterou v tu dobu už vedl Jaroslav Pitner. Vzal si s sebou útok Klapáče s bratry Holíkovými, Jana Hrbatého, Kochtu a Suchého. Ti všichni se zúčastnili olympijských her v Grenoblu roku 1968 a mohli se tak radovat ze stříbra.¹⁶⁴

¹⁶³ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 191.

¹⁶⁴ Tamtéž, s. 39.

Obrázek 21. Reprezentanti ČSSR fandí krasobruslařce Hance Maškové. V první řadě zleva Macháč, Hrbatý, Ševčík a Golonka, za nimi Pospíšil, Bohunka Šrámková, Jiří Holík a Jaroslav Holík.¹⁶⁵

Ve vrcholové formě hrál v Grenoblu např. Jan Hrbatý, který nastoupil do všech 7 utkání a zaznamenal 2 branky. Obzvláště vyrovnávací trefa v zápase proti Švédsku zajistila ČSSR stříbrnou medaili. Po střetnutí ČSSR – Švédsko před zápasem SSSR – Kanada řekl: „...Stříbrnou už asi máme, teď ještě vyhrát titul mistra ligy! Myslím si však, že to letos ještě dokážeme, že se nám to podaří...“¹⁶⁶

„...Co se Vám vybaví, když se řekne Grenoble 1968? Na zimní olympijské hry v Grenoblu v roce 1968 vzpomínám moc rád. Stříbrná medaile z tohoto turnaje patří mezi moje nejcennější ocenění, kterého jsem dosáhl za svojí hokejovou kariéru. Velký podíl na tom mělo i to, že jsem vstřelil vyrovnávací branku Švédům na 2:2 a tahle remíza nám vynesla stříbro, o němž se nám po neúspěchu na předchozím mistrovství světa ve Vídni ani nesnilo. Po olympiádě v Grenoblu jsem si mohl nechat „stříbrný“ dres, ten si ve své sbírce suvenýrů cením nejvýše...“¹⁶⁷

¹⁶⁵ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie ze ZOH Grenoble 1968.

¹⁶⁶ Jiskra 9. 2. 1968, č. 12.

¹⁶⁷ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

Obrázek 22. Jan Hrbatý se stříbrnou medailí ze ZOH v Grenoblu 1968.¹⁶⁸

Po prvé v historii oddílu začala příprava na vlastním ledě v Jihlavě. Během sezóny 1968/69 pak mnohé překvapilo pozměněné složení prvního útoku. Na Klapáčově postu se objevila řada hráčů, nakonec tam zakotvil Jan Hrbatý, který si podanými výkony místo zasloužil. Jihlavská Dukla získala třetí vítězství na Spenglerově poháru v Davosu. Úspěch byl o to cennější, protože hrála bez reprezentantů, který byli právě na zájezdu v Kanadě.¹⁶⁹

Tři opory jihlavského hokeje se nemohly zúčastnit turnaje o Spenglerův pohár, protože odletěly s reprezentačním týmem na turnaj do Kanady. Jeden z nich byl i Jan Hrbatý, o kterém v jihlavské Jiskře napsali: „...Jan Hrbatý je pravděpodobně nejrychlejším jihlavským hráčem a letošní sezonu podává skvělé výkony. Reprezentační dres má pro tuto sezonu jistý a spolu s Nedomanským tvoří výbornou dvojici...“ V soutěži o nejlepšího sportovce a kolektiv Vysočiny za rok 1968, kterou vyhlásily jihlavské noviny Jiskra se Jan Hrbatý umístil na 4. místě.¹⁷⁰

¹⁶⁸ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1968.

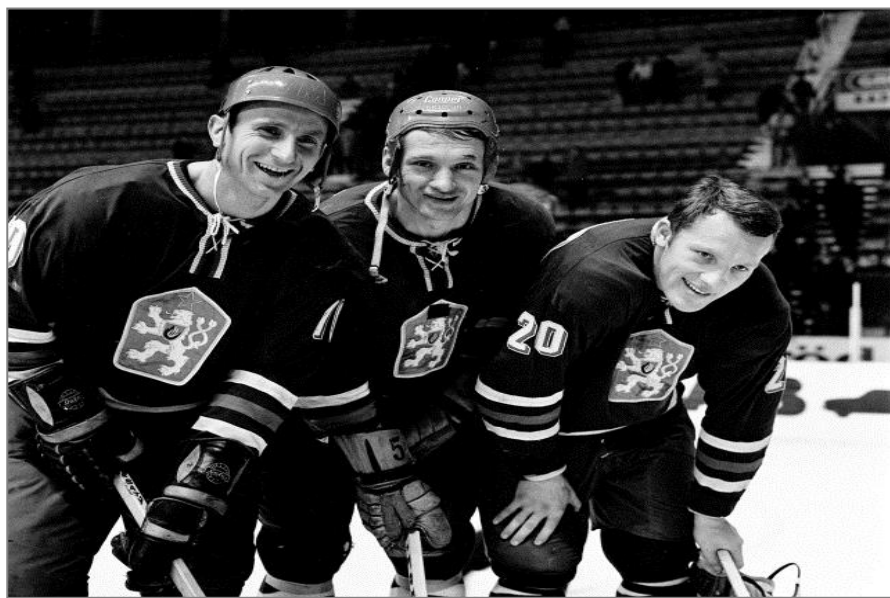
¹⁶⁹ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 23.

¹⁷⁰ Jiskra 3. 1. 1969, č. 1.

Vstup do soutěže obhájcům titulu moc nevyšel. Výkony mužstva ale postupně rostly. Velkou měrou se na tom podílela forma obou mladých brankařů, ale i také první útočná formace Jana Hrbatého a bratří Holíků. Během soutěže odpadli postupně jednotliví adepti na titul. Dukla totiž dokázala oplatit Brnu i Bratislavě porážky z úvodní čtvrtiny soutěže a závěr ligy byl už zcela v její režii. Na Brno měla Dukla pětibodový náskok, třetí Slovan ztrácel bodů deset. Jihlava se tak mohla radovat po třetí v řadě z mistrovského titulu.¹⁷¹

V celkovém umístění střelců celé 1. hokejové ligy si Jan Hrbatý polepšil oproti předešlé sezóně a obsadil tak šestou příčku s počtem 26 vstřelených branek. V Dukle mu náležela třetí příčka za Janem Suchým a Jiří Holíkem.¹⁷²

Na jaře roku 1969 měla Dukla rekordní počet zástupců v československé reprezentaci. Hned sedm hráčů obléklo dres reprezentace a zúčastnilo se mistrovství světa ve Švédsku. Bronzové medaile ze Stockholmu si dovezli Jan Hrbatý, Suchý, Klapáč, Bednář, Augusta, Jaroslav a Jiří Holíkovi. Jan Hrbatý nastoupil do všech 10 utkání a vstřelil 2 branky. Všichni přispěli dle svých možností k dobrému výkonu mužstva, které skončilo sice třetí, ale se stejným počtem bodů jako sborná, kterou navíc dokázalo v obou utkáních porazit.¹⁷³

Obrázek 23. Jan Hrbatý, Jaroslav Holík a Jiří Holík po utkání na MS 1969 ve Stockholmu.¹⁷⁴

¹⁷¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 41.

¹⁷² Jiskra 28. 3. 1969, č. 25.

¹⁷³ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 23.

¹⁷⁴ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1969.

Po druhém vítězství nad SSSR českoslovenští reprezentanti nepodali ruce soupeři. Na protest si i někteří hráči zalepili hvězdu ve znaku na prsou (viz obrázek 23). Po hokejových vítězstvích vyšli v Československu občané do ulic. Využili toho, že mohli dát najevo, co si myslí o okupaci sovětské armády ze srpna 1968. Největší demonstrace byla v Praze na Václavském náměstí, kam po druhém zápase v pátek večer 28. března 1969 přišlo přes sto tisíc lidí.¹⁷⁵

„...Mistrovství světa v hokeji roku 1969 ve Švédském Stockholmu, krásné třetí místo, a hlavně dvě důležité vítězství nad SSSR. Co pro vás znamenaly tyto dvě výhry? Každý ví, jaké události u nás proběhly v osmašedesátém. Veřejnost vzala mistrovství světa jako formu odvety Sovětům, dvakrát jsme je porazili, což mělo mimořádný ohlas ve světě. Vzpomínám moc rád, protože zápasy tenkrát měly nevídaný náboj...“¹⁷⁶

Před sezonou 1969/70 došlo k razantní změně pravidel ledního hokeje. Bylo povoleno hraní tělem po celé ploše podle kanadského vzoru. Hokej přitvrdil a technickým starším hráčům, jako byl Jan Hrbatý, to přinášelo značné potíže. V Davosu na Spengler Cupu Duklu zastavil v rozhodujícím utkání moskevský Lokomotiv těsnou výhrou 2:1. Do sezony Jihlava vstoupila tradičně trochu rozpačitě, totiž dvěma nerozhodnými utkáními. Vyhrát na cizím kluzišti se Dukle podařilo až na pátý pokus v Litvínově. Lepší výsledky i výkony přinesla až druhá polovina soutěže. Až do 30. kola byl největším soupeřem Slovan Bratislava, ale jeho zakolísání čtyři kola před koncem vyneslo jihlavské Dukle počtvrté v řadě mistrovský titul.¹⁷⁷

V soutěži o nejlepšího sportovce a kolektiv Vysočiny za rok 1969, kterou vyhlásily jihlavské noviny Jiskra se Jan Hrbatý umístil na 6. místě. V celkovém umístění střelců celé 1. hokejové ligy se Jan Hrbatý umístil na 6. místě s počtem 41. bodů za 23. gólů a 18. asistencí na gól. V klubovém bodování se umístil na 2. místě za Janem Suchým.

Jihlavská Dukla po čtvrté v řadě získala mistrovský titul a zhodnocení celé sezony popsal kapitán mužstva Jan Hrbatý pro místní Jiskru: *„...Vyšlo nám to zcela po zásluze. Máme dobrý kolektiv, mně i jiným se v něm líbí. Snažili jsme se všichni. Začátek jsme ale neměli moc dobrý. Kdybychom hráli jako teď, bylo by naše prvenství ještě výraznější. Když nám nikdo neodejde, mohli bychom letošní titul obhájit i nadále...“*¹⁷⁸

¹⁷⁵ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 23.

¹⁷⁶ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁷⁷ Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko, s. 33.

¹⁷⁸ Jiskra 17. 2. 1970, č. 13.

Hlavním důvodem, proč se po vzoru Kanady v Československu zavedla hra tělem, byl fakt, že se následující mistrovství světa v hokeji mělo konat právě v Kanadě. Mistrovství se odehrálo nakonec opět po roce ve švédském Stockholmu, ale změna v pravidlech zůstala. Tradičně se mistrovství zúčastnila i část Dukly, a to trenér Jaroslav Pitner, hráči Jan Hrbatý, Jan Suchý, Josef Horešovský a bratři Holíkovi. Ti všichni se nemalou měrou podíleli na výkonu národního týmu, který po roce získal znovu bronzové medaile.

Jan Hrbatý nastoupil do všech 10 utkání a vstřelil 2 branky. První branku vstřelil v zápase proti domácímu Švédsku. Druhou branku dal v zápase proti SSSR, kterou zmírnil prohru na 1:5. Branka proti SSSR 27. 3. 1970 byla poslední pro Jana Hrbatého v dresu reprezentace. Poslední zápas v reprezentaci Jan Hrbatý odehrál 30. 3. 1970 v zápase proti Finsku na MS v roce 1970. V reprezentaci Jan Hrbatý odehrál celkově sedmapadesát zápasů a vstřelil patnáct gólů.¹⁷⁹

„...Čím byl pro Vás reprezentační dres a jak vzpomínáte na poslední zápas v reprezentaci? Jako malý kluk jsem nemíval sny o reprezentaci, ty přišly teprve po nástupu do jihlavské Dukly. Nechtěl bych, aby to znělo jako fráze, ale dres se lvíčkem na prsou byl pro mě vrcholem, prostě vším. Znamenalo to pro mě vrchol veškerého sportovního snažení. Proto, abych mohl reprezentovat jsem dělal všechno možné i nemožné v přípravě. Tehdy jsem nevěděl, že to bude můj poslední zápas v reprezentaci. Bronzová medaile z mistrovství světa je krásná, ale mým snem byla samozřejmě zlatá. A jen mě mrzí, že jsem počet reprezentačních startů nezaokrouhlil na stovku...“¹⁸⁰

¹⁷⁹ Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 156.

¹⁸⁰ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

Obrázek 24. Na konci 60. let v národním dresu zleva Jan Hrbatý, Jaroslav Holík a Jiří Holík.¹⁸¹

Obrázek 25. Na konci 60. let v národním dresu zleva Jan Hrbatý, Josef Hořšovský, Jaroslav Holík, Jan Suchý a Jiří Holík.¹⁸²

V jubilejní 15. sezóně 1970/71 čekal Duklu velmi těžký úkol. Už proto, že se ZKL, Slovan i Sparta nijak netajily úmyslně přerušit vítěznou sérii vojáků. Ročník na přelomu

¹⁸¹ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1969.

¹⁸² Tamtéž.

desetiletí byl pro český hokej zlomový. Poprvé se hrál nový herní systém známý zatím jen v NHL – play off. Jan Hrbatý zastával již druhým rokem funkci kapitána.¹⁸³

„...Jaká byla Vaše spolupráce jako kapitán mužstva s trenéry a jaké slovo má kapitán v mužstvu? Jednalo-li se o jakékoliv hráčské záležitosti, měl jsem jako kapitán vždy možnost se jednání zúčastnit a za kolektiv se vyjadřovat. Byl jsem současně i členem výboru našeho oddílu, takže jsem se zúčastňoval i pravidelných schůzí vedení oddílu. O výsledcích jednání jsem informoval spoluhráče. Do čeho jsem zásadně nehovořil, byly sestavy mužstva při jednotlivých utkáních. Ty si určovali trenéři, stejně jako taktiku hry a tréninkové plány. Moje spolupráce s trenéry byla dobrá...“¹⁸⁴

Kromě armádního hokeje, se v Jihlavě budoval i hokejový oddíl Dynama Jihlava v čele s dr. Václavem Kobliškou patřil určitě mezi nejlepší v ČSSR. Dospělí sice hráli pouze divizi, ale mládí byly chloubou celé Vysočiny. Dorostenci pravidelně vedli 1. ligu, „B“ tým byl mezi nejlepšími ve 2. lize, zdatně si vedlo i žactvo. I ti nejmenší se zde učili bruslit.¹⁸⁵

Obrázek 26. Jan Hrbatý mladší na jihlavském ledě v roce 1970.¹⁸⁶

Jak už bylo uvedeno, ligu čekala doslova revoluční změna. Nový herní systém sedl nejvíce týmu z Vysočiny. Dukla se po základní části umístila na 2. příčce a díky novému hernímu systému si tak mohla zahrát o titul. Nejprve vyřadila Slovan Bratislava a poté

¹⁸³ Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava*. Praha: Naše vojsko, s. 36.

¹⁸⁴ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁸⁵ Jiskra 24. 11. 1970, č. 93.

¹⁸⁶ Tamtéž.

se utkala o titul se svým největším rivalem ZKL Brno. Jihlavská Dukla si se soupeřem poradila a vyhrála 3:0 na zápasy. Jihlava se tak stala historicky prvním vítězem play off. Kapitán Jan Hrbatý dovedl svůj tým k titulu a mohl tak slavit pátý titul v řadě.¹⁸⁷

6.4 Hokejová kariéra Jana Hrbatého v letech 1971–1980

V ročníku 1971/72 Dukla neabsolvovala tradiční Spengler Cup, zato ale v termínu na přelomu roku se zúčastnila vůbec jako první československý klub turnaje v zámoří. Jako finalista posledního PMEZ Dukla dostala možnost zúčastnit se turnaje nejlepších klubů planety, který se konal v USA. Dukla tam zanechala dobrý dojem, když skončila třetí za olympijským výběrem USA a CSKA Moskva.¹⁸⁸

Obrázek 27. Dukla na Světovém poháru klubů v USA roku 1971. Jan Hrbatý sedmý zprava přímo hledící.¹⁸⁹

Dukla měla skvělý start do sezóny, pětinasobný mistr ČSSR Dukla Jihlava byl po třech čtvrtinách 1. hokejové ligy překvapivě ale naprosto zaslouženě v čele soutěže. Po návratu z USA soutěž pokračovala dál a konec sezóny byl ale znovu dramatický.

¹⁸⁷ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 45.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 48.

¹⁸⁹ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1971.

V předposledním kole totiž Jihlavu bodově dotáhlo Kladno. Jihlava měla lehčí los na poslední zápas proti Kladnu. Roli favorita potvrdila a výhrou nad Gottwaldovem 8:0 si došla pro šestý titul v řadě.

Kapitán Dukly Jihlava Jan Hrbatý, tak mohl převzít od předsedy Československého svazu ledního hokeje dr. Zd. Andršta pohár a zlatou medaili pro mistra ligy 1971/72.¹⁹⁰

Obrázek 28. Jan Hrbatý přebírá pohár a zlatou medaili pro mistra ligy 1971/72.¹⁹¹

Na Jaře 7. – 22. dubna 1972 se v Praze uskutečnilo 39. mistrovství světa v ledním hokeji. V domácím prostředí dosáhlo československé národní mužstvo toho, co mu po léta unikalo o pověstný vlásek – vybojovalo titul mistrů světa bez jediné prohry a ztratilo pouze bod remízou s mužstvem SSSR. Jan Hrbatý byl před mistrovstvím světa zařazen do širšího výběru reprezentace. Nakonec ale těsně před začátkem z týmu vypadl.¹⁹²

„...Nemrzí vás, že jste se jako hráč nedostal do reprezentačního výběru v roce 1972, kdy výběr trenérů Kostky a Pitnera získal v Praze mistrovský titul? Samozřejmě, že ano. S mužstvem jsem se připravoval před mistrovstvím, ale do nejužší nominace jsem se nedostal. Trenéři rozhodli, že s bratry Holíky bude hrát Jan Klapáč a mě poslali domů. Ale asi to bylo správné rozhodnutí. S oběma bratry jsme hráli hezký hokej, dokázali jsme zavřít soupeře ve třetině a nepustit ho ven, ale nikdo z nás neuměl dát gól. Jan Klapáč byl koncovým hráčem, který těžil z přihrávek Jardy Holíka a Jirka, ten

¹⁹⁰ Jiskra 14. 3. 1972, č. 21.

¹⁹¹ Tamtéž.

¹⁹² Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje*. Praha: AS press, s. 167.

*dělal černou práci, když se poctivě vracel dozadu. Trenér je ten, který nese zodpovědnost za své rozhodnutí. Člověk se na historii zlobit nemůže...*¹⁹³

V sezóně 1972/73 dal klub před Spengler Cupem opět přednost Světovému poháru a Dukla tak mohla reprezentovat Evropu. Na Světovém poháru se Dukle dařilo, vyhrála nad týmem USA 3:2, nad kanadským celkem 5:1 a po prohře s kompletní „sbornou“ 3:6 obsadila vynikající druhé místo. Ocenění za druhé místo na turnaji přebral kapitán jihlavského celku Jan Hrbatý (viz obrázek 29). V ligové soutěži Dukla skončila druhá za týmem Tesla Pardubice.¹⁹⁴

Obrázek 29. Jan Hrbatý na 2. místě přebral ocenění na Světovém poháru klubů v USA roku 1973. Jan Hrbatý vlevo.¹⁹⁵

Na ztrátu titulu reagovali nejen hráči, ale i vedení klubu již v samotné přípravě na další sezonu úsilím a snahou získat primát zpět. Dobrou výkonnost Dukla předvedla na přelomu roku na třetím ročníku Světového poháru v USA, kde se umístila znovu na druhém místě.

Do ligy přibýly dvě družstva, vzrostl počet zápasů a byl zrušen systém play off. Mistr tak byl znám po odehrání dlouhodobé části ligy a na jeho jméno se čekalo extrémně dlouho. Korunovace totiž proběhla až v květnu, i když o tom, že jím bude Dukla, bylo rozhodnuto dříve. Vojáci z Vysočiny totiž vyhráli soutěž s rekordním

¹⁹³ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

¹⁹⁴ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 29.

¹⁹⁵ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1973.

jedenáctibodovým náskokem před Spartou a Pardubicemi. Po roční pauze se tak mohla Jihlava radovat ze sedmého titulu a završila s ním 1. zlatou éru jihlavského hokeje. Pro dlouholetého kapitána Jana Hrbatého to byl poslední a sedmý titul v dresu Dukly.¹⁹⁶

Obrázek 30. Jan Hrbatý za kormidlem parníku Děvín v novinách jihlavské Jiskry v roce 1974.¹⁹⁷

Ročník 1974/75 byl nejhorší za deset let. Před sezonou odešli z týmu velké opory a za ně se marně hledala náhrada. Sedminásobný mistr skončil až na třetím místě za Kladnem a Pardubicemi. Mužstvo během sezóny usilovně bojovalo a alespoň neporušilo šňůru medailových umístění. Nejproduktivnější útok Dukly Jihlava byla trojice Jan Hrbatý, Jiří Holík a Josef Augusta. Jan Hrbatý zaznamenal nejvíc vstřelených gólů a to 16.¹⁹⁸

V ligové soutěži 1975/76 Dukla Jihlava oslavila 20 let svého trvání. K jubilejním narozeninám si nadělila znovu bronz. Byly i vypracovány hokejové statistiky za

¹⁹⁶ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 52.

¹⁹⁷ Jiskra 23. 4. 1974, č. 32.

¹⁹⁸ Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly*. Praha: Naše vojsko, s. 31.

posledních 20 let. „...Králem je Jan Hrbatý. Podíváme-li se do individuální statistiky střelců od roku 1961, pak docházíme k překvapivým závěrům. Nejvíce branek v jednom zápase nastřílel „rychlík z Vysočiny“ Jan Hrbatý 30. října 1963 v Chomutově. Jeho tým zvítězil 11:3 a on zaznamenal plných šest branek...“¹⁹⁹

Po dvou bronzových medailích měla Dukla jediný cíl, vrátit se zpět na vrchol. V první polovině soutěže 1976/77 si Jihlava vedla výborně, vyhrála rekordních patnáct zápasů v řadě a usadila se na čele tabulky. Přišla série zranění a oslabené mužstvo neudrželo první pozici. Přesto Dukla bojovala do posledního kola. V posledním zápase sezóny Dukla porazila Košice 5:2 a Jan hrbatý vstřelil vítězný gól Dukly. Nakonec se umístila na druhé příčce za úřadujícím mistrem z Kladna o jediný bod.²⁰⁰

Ani v následujících sezónách se Dukle nedařilo. Kolektiv se potýká s velkým věkovým rozdílem mezi hráči až 16 let a v tomto hledal Jaroslav Pitner při posezonních hodnocení příčiny neúspěchů. V ročníku 1977/78 se Dukla umístila na 5. příčce, a to bylo nejhorší umístění za posledních 18. let.

V dalším ročníku do Dukly přišla mladá ambiciózní generace. Jihlava posílila, jak v obraně, tak i v útoku. Tento krok se vyplatil a po deseti letech se Dukla opět stala vítězem Spenglerova poháru v Davosu. V lize se umístila na stříbrné pozici a k titulu chybělo málo, pouhé tři body na vítězný Slovan Bratislava.²⁰¹

Mužstvo Dukly po sezóně zažilo výrazné omlazení. Skončil obránce Jan Suchý a po letní přípravě se s aktivní kariérou rozloučili i Jaroslav Holík a Jan Hrbatý. Oba však v klubu zůstali a začali sbírat zkušenosti na trenérských postech.²⁰²

6.5 Život Jana Hrbatého po skončení aktivní hokejové kariéry

Už bez „starého“ a „rychlíku“. Jihlavská Jiskra tehdy napsala: „...Ano, definitivně se rozloučili s naší nejvyšší hokejovou soutěží příslušníci jihlavské Dukly, dnes 38letí Jaroslav Holík a Jan Hrbatý. Byli a zůstanou velkými osobnostmi nejen armádního, ale

¹⁹⁹ Jiskra 3. 2. 1976, č. 9.

²⁰⁰ Jiskra 8. 4. 1977, č. 28.

²⁰¹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 62.

²⁰² Tamtéž, s. 64.

i československého hokeje, kterému věnovali 17 let prvoligové a reprezentační činnosti a kterému v budoucnu chtějí dát k dispozici všechny své bohaté zkušenosti.

Rychlík Vysočiny byla nejčastější novinářská přezdívka Jana Hrbatého, který je druhým nejúspěšnějším hráčem jihlavské Dukly. Také jeho vitrínu zdobí všech sedm mistrovských medailí. Byl obávaným pravým křídlem a jejich útočná formace Hrbatý, Nový a Augusta, byla v létech 1972/74 postrachem mnoha ligových celků. Přišly roky, jak říká, a uvědomil si, že kondici už mladým hráčům nestačí. Proto na konci minulé sezóny předal svůj dres s číslem 14. Dnes je instruktorem ASD a zatím byl uvolněn k trénování ligového staršího dorostu Modety Jihlava (ve kterém hraje na pravém křídle jeho syn Jan) ...“²⁰³

Obrázek 31. Jan Hrbatý nejstarší (vpravo) uděluje pokyny hráči Janu Hrbatému mladšímu.²⁰⁴

„...Těmto chlapcům se plně a se zaujetím věnuje. Absolvoval s nimi celou letní přípravu, při které si sám udržoval svoji kondici. Příznivci jihlavského hokeje jej vítají i u Dukly. Za nepřítomnosti Stanislava Neveselého vypomáhá při trénincích. Od 1. ledna 1981 by měl převzít funkci trenéra u připravovaného střediska vrcholového sportu

²⁰³ Jiskra 27. 11. 1980, č. 95.

²⁰⁴ Osobní archiv Jana Hrbatého fotografie z roku 1980.

Dukly. Kdo bude jeho pomocníkem zatím neví, ale předpokládá, že by to po skončení hráčské činnosti mohl být Josef Augusta, který má stejně jako on II. Trenérskou třídu. Práce s mládeží ho baví a je odhodlán se věnovat výběru v místě i okolí, ale i úspěšnému sportovnímu vedení.

*Brusle nehodlá pověsit na hřebík. Proto přestoupil do TJ Modeta, které by chtěl pomoci v jejich úspěších, hlavně v domácím prostředí, vzhledem k úkolům vůči dorostu...*²⁰⁵

Do paměti fanoušků vešel jako „Rychlík Vysočiny“ s bleskovou kličkou, kterou dokázal vyhrát na každyčkého soupeře. Položil jí na led brankaře Holmqvista na olympiádě v Grenoblu i Konovalenka při mistrovství světa ve Stockholmu a pokaždé to pro československý hokej znamenalo cenné vavříny.

Rodiče Honzy Hrbatého se té slávy nedočkali. Každoročně na Dušičky jim jejich nejmladší vozí na hrob kytičku chryzantém. Cestou ze stražiského hřbitůvku pak ten už trochu šedivý hokejista zašel do sklípku ve stráni, poseděl s kamarády při dobrém vínku a společně si zanotovali.²⁰⁶

Jan Hrbatý se stal šéftrenérem Střediska vrcholového sportu mládeže pro dorost a juniory. Středisko mládeže patřilo pod armádu. Podmínky v Jihlavě pro dorost a juniory byly nadstandartní. V roce 1988 v Uherském Hradišti Jan Hrbatý dovedl svoje mužstvo k dorosteneckému titulu, hrálo se turnajovým způsobem. Jeho svěřenci měli nadstandartní ubytování v hotelu Moskva ve Zlíně, kde bylo veškeré zázemí. Ve finále se střetli s Litvínovem a vyhráli. Největší rival Jihlavy byl právě Litvínov, který měl ve svém mužstvu Roberta Reichla a Josefa Beránka. Za dva roky se finále hrálo v Příbrami a opakovala se podobná situace. Jihlava byla ubytována v rekreačním středisku Vysrckov, které tehdy patřilo ministerstvu vnitra. Svěřenci Jana Hrbatého získali znovu dorostenecký titul. Dalším dlouholetým rivalem Dukly byla i Dukla Trenčín. Před zápasem obdrželi jihlavskou vlaječku a oni ji poté v kabině potrhali a pošlapali.²⁰⁷

„...S Vaší trenérskou hokejovou kariérou je i spojen Váš nejhorší hokejový okamžik. Bohužel ano. Když jsem jako trenér hrál s juniorkou v Kladně, zkolaboval nám tam obránce přímo na ledě a nakonec bohužel zemřel. To byl nejen pro mě obrovský

²⁰⁵ Jiskra 27. 11. 1980, č. 95.

²⁰⁶ Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely*. Praha: Naše vojsko, s. 61.

²⁰⁷ Jihlavské listy 30. 11. 2009, č. 96.

šok. Bohužel mu nevydrželo srdce, a hokej tak nám všem, co jsme tam byli, ukázal i svou stinnou stránku. Nikdy nezapomenu na to, jak jsme museli jít rodičům říct, co se stalo. Oni už to sice věděli z nemocnice, ale stejně to byl nejsmutnější okamžik mé hokejové kariéry...“²⁰⁸

V sezóně 1992/93 se Jan Hrbatý stal asistentem hlavního trenéra Jaroslava Holíka. Na lavičce u A-týmu Dukly byl Jan Hrbatý 5 let. Do hokeje se začali čím dál víc promítat peníze a namísto dříve běžných příchodů šikovných hráčů se klub musel vyrovnávat spíše s odlivem hokejistů. Jan Hrbatý se po první sezóně s týmem umístil na 9 příčce. Následující sezónu nejenže Dukla nepostoupila do play off, ale ještě musela poprvé o záchranu mezi elitou. Nakonec z toho bylo konečné 10. místo. V dalším ročníku odstoupil z pozice trenéra Jaroslav Holík a trenérského kormidla se ujali Jan Hrbatý a František Vorlíček. Tuhle sezonu si Dukla polepšila se po základní části soutěže na 10. místě a v play off si vybojovala konečné 8. místo. V ročníku 1996/97 Duklu postihly ekonomické potíže, navíc tým opustila řada výborných hráčů. Týmu se celou sezónu nedařilo a po základní části se umístila na předposledním místě. Tristní výkony si nakonec vynutily dokonce další změnu na trenérském místě. Krátce před startem baráže se na trenérskou lavičku Dukly vrátil Josef Augusta a Jan Hrbatý s Františkem Vorlíčkem u A-týmu skončili.²⁰⁹

Jan Hrbatý je členem hokejové dynastie Hrbatých. Nejvíce členů jedné rodiny ve třech generacích, kteří byli věrní barvám Dukly. Aktivně hokej hrál jeho syn Jan Hrbatý i vnuci Jan Hrbatý a Filip Hrbatý. Ve starším dorostu Dukly Jihlava momentálně působí nejmladší vnuk Adam Hrbatý. Vnuci Jan, Filip a Adam sice dědečka ani tatínka hrát hokej neviděli, přesto měli jasno. Jan Hrbatý nejstarší byl pro všechny velkým hokejovým vzorem a nechtěli jméno Hrbatý dělat v hokejovém světě ostudu. Všichni byli po slavném otci a dědovi útočníci.

Přání největší „žlutočervené“ rodiny je, aby se Dukle dařilo, chodilo hodně diváku a vrátila se zpět do extraligy.²¹⁰

²⁰⁸ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

²⁰⁹ Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006)*. Jihlava: Parola, s. 106.

²¹⁰ Tamtéž, s. 107.

Síň slávy se rozrostla o další čtyři jména. Robert Lang, Jiří Kučera, legendární útočník československé reprezentace a Dukly Jihlava Jan Hrbatý a masér Pavel Křížek. Čtyři hokejové osobnosti byly ve čtvrtek 17. prosince 2015 před zaplněnou O2 Arénou slavnostně uvedeny do Síně slávy českého hokeje. Útočník Jan Hrbatý a masér Pavel Křížek spojili podstatnou část své kariéry s Duklou Jihlava. Dalšími „Dukláky“, kteří už byli uvedeni do síně slávy dříve, jsou Jaroslav Holík, Jan Suchý, Bedřich Ščerban, Jiří Holík či Milan Chalupa. Síň slávy má aktuálně 122 členů.²¹¹

Obrázek 32. Jan Hrbatý s oceněním o uvedení do hokejové Síně slávy.²¹²

Duklu Jan Hrbatý sleduje stále, i v pětasedmdesáti. Pravidelně se zúčastňuje domácích zápasů A-týmu, často zajde za hráči do kabiny na kus řeči. Mezi nimi má svého velkého oblíbence. „...Můj nejoblíbenější hráč je Tomáš Čachotský, kterého jsem měl v dorostu a vychoval jsem ho. Jsem rád, že je, dá se říct nejlepším hráčem Dukly. Je to takový rychlík, vynikající bruslař a technik s přehledem ve hře. Sleduji i vnuka

²¹¹HC Dukla Jihlava – Síň slávy se rozrostla o další čtyři jména, dvě legendy jsou spjaty s Duklou Jihlava. (b.r.). Získáno 15. března 2017, z <http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=Sin-slavy-se-rozrostla-o-dalsi-ctyri-jmena-dve-legendy-jsou-spjaty-s-Duklou-Jihlava-8158>.

²¹² Sport.cz. (b.r.). Do hokejové Síně slávy byli uvedeni Hrbatý, Kučera, Lang a Křížek. Získáno 18. března 2017, z [//www.sport.cz/hokej/ostatni/clanek/733455-do-hokejove-sine-slavy-byli-uvedeni-hrbaty-kucera-lang-a-krizek.html](http://www.sport.cz/hokej/ostatni/clanek/733455-do-hokejove-sine-slavy-byli-uvedeni-hrbaty-kucera-lang-a-krizek.html).

Adama ve starším dorostu. Stejně jako můj syn Honza má smůlu na zranění, na kolena. Je ale urostlý, a když si toho bude hledět, bude výborný...”²¹³

„...Dukla Jihlava letos oslavila 60. let své existence, co byste popřál Dukle Jihlava do dalších let? Do dalších let bych Dukle popřál to, aby se dostala do extraligy. Aby se také podařilo sehnat silného sponzora, který by té Jihlavě pomohl. Potřeba je i udělat nový zimní stadion s odpovídajícím hokejovým zázemím, to je momentálně prvořadé si myslím. Dukla musí zůstat Duklou, protože i dnes, kdy ustoupila ze slávy, má pořád v hokejovém světě dobrý zvuk...”²¹⁴

Obrázek 33. Jan Hrbatý společně s autorem této bakalářské práce.²¹⁵

²¹³ HC Dukla Jihlava – Rychlík z Vysočiny Jan Hrbatý slaví 75! (b.r.). Získáno 15. březne 2017, z <http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=9099>.

²¹⁴ Hrbatý, J., osobní rozhovor 16. 3. 2017.

²¹⁵ Osobní archiv Martina Nováka fotografie z roku 2017.

7 Závěr

Předkládanou bakalářskou prací jsme se snažili naplnit vytýčené cíle a úkoly, kterými bylo v první části zpracovat stručný nástin historie ledního hokeje ve světě, historie ledního hokeje na území tehdejší Československé republiky. Dalším úkolem bylo zpracovat počátky a následný vývoj ledního hokeje v Jihlavě. Hlavním cílem práce bylo zpracovat biografii našeho československého hokejového reprezentanta Jana Hrbatého.

Kořeny ledního hokeje sahají až do starého Řecka, kde se setkáváme s jakousi hrou s holí a hokejovými prvky. Další zmínky vedly do Londýna, kde tamní mládež svoji hru s poháněním míče v zimě přenášela na zamrzlé bažiny. Během svého vývoje prošel lední hokej řadou změn, pravidla utkání se měnila tak, aby přinášela dobrou zábavu divákům. Zavedly se bezpečnostní opatření v podobě povinné výstroje hráčů a brankaře, ale i přes tyto opatření lední hokej patří mezi jeden z nejtvrdějších sportů vůbec. Cílem v hokejovém utkání je dát víc branek než obdržet a následně zvítězit. Lední hokej nabíral na oblíbenosti a začaly se zakládat hokejové kluby po celém světě a společně s fotbalem se staly nejoblíbenějšími sporty na světě.

Tato práce je vymezena především 50. – 70. léty, kdy se lidé mohli těšit z úspěchu jednotlivých klubů, ale i mužstva národní reprezentace. Mezi nejoblíbenější a nejúspěšnější mužstva této doby patřilo armádní mužstvo Dukly Jihlava. Součástí klubu byl i Jan Hrbatý, který v barvách Dukly odehrál 18 sezón a stihl nastřílet 222 gólů a společně s Duklou se stal sedminásobným mistrem ČSSR v letech (1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972 a 1974). Byl dlouholetým kapitánem mužstva. Tomuto klubu byl věrný po celou svoji hokejovou kariéru a odmítal veškeré nabídky k přestupu do jiného klubu.

Jan Hrbatý reprezentoval Československo na třech mistrovství světa a jedné olympijských hrách. Reprezentační debut si odbyl v roce 1964, a od roku 1967 byl pevnou součástí týmu a v letech 1967-1970 hrál na všech šampionátech. Ze zimních olympijských her z Grenoble v roce 1968 si přivezl cennou stříbrnou medaili. S týmem na mistrovství světa ve Švédském Stockholmu v letech 1969 a 1970 získal bronzové medaile. V reprezentaci odehrál sedmapadesát zápasů a vstřelil patnáct gólů. Je i trojnásobným vítězem Spenglerova poháru. Je členem hokejové dynastie

Hrbatých – aktivně hokej hrál jeho syn Jan Hrbatý i vnuci Jan Hrbatý a Filip Hrbatý i nejmladší Adam.

Jan Hrbatý vystudoval trenérskou školu při Fakultě tělesné výchovy a sportu v Praze, kde získal licenci A. Trenérem – asistentem byl u jihlavského A-týmu pět sezon. Po konci své hokejové kariéry byl trenérem mládeže v TJ Modeta Jihlava a po založení Střediska vrcholového sportu mládeže pro dorost a juniory při HC Dukla Jihlava byl jmenován hlavním trenérem. Za jeho působení ve středisku SVSM získal dvakrát přeborníka republiky a dvakrát získal druhé místo. Legendární útočník československé reprezentace a Dukly Jihlava Jan Hrbatý byl ve čtvrtek 17. prosince 2015 uveden do síně slávy českého hokeje.

Jsme velice rádi, že máme tu čest znát Jana Hrbatého osobně a společně tak s ním sdílet jeho životní úspěchy, kterých rozhodně nebylo málo.

Seznam použitých zkratek

AFK Německý Brod – Atletický fotbalový klub (dnes Havlíčkův Brod)

ATK Praha – Armádní tělovýchovný klub Praha

BZK – Bruslařským závodním klub

CAHA – Canadian Amateur Hockey Association (Kanadská amatérská hokejová asociace)

ČSH – Český svaz hokeje

ČSLH – Český svaz ledního hokeje

ČSSR – Československá socialistická republika

ČSÚLH – Československé ústředí ledního hokeje

FTVS – Fakulta tělesné výchovy a sportu

HC – Hokejový club

IHF – International Ice Hockey Federation (Mezinárodní hokejová federace)

IOC – International Olympic Committee (Mezinárodním olympijským výbor)

LIHG – Ligue Internationale de Hockey sur Glace (Mezinárodní hokejová federace)

Montreal AAA – Montreal athletics amateur association

MS – Mistrovství světa

NHL – Národní hokejová liga

OH – Olympijské hry

PMEZ – Pohár mistrů evropských zemí

SVSM – Středisko vrcholového sportu mládeže

USA – Spojené státy americké

WHA – Světová hokejová asociace

ZOH – Zimní olympijské hry

Referenční seznam pramenů a literatury

Archivní fondy a sbírky

Státní okresní archiv Jihlava.
Osobní archiv Jana Hrbatého.
Osobní archiv Josefa Soboty.
Osobní archiv Martina Nováka.

Periodika

iDnes, roč. 2016.
Jihlavské listy, roč. 1990–2017.
Jiskra, roč. 1960–1980.
Les Sports d'Hiver, roč. 1909.
Sport, roč. 2015.

Tištěné prameny

100 let českého hokeje. (2008). Praha: AS press.
40 let HC Dukla Jihlava. (1996). Jihlava: Jiprint.
Harvard Dukla Jihlava. (1973). Boston Arena.

Narativní prameny

Jan Hrbatý, bývalý československý reprezentant a hráč Dukly Jihlava.
Josef Sobota, dlouholetý tajemník a sekretář klubu Dukly Jihlava.

Literatura

Gut, K., & Pacina, V. (1986). *Malá encyklopedie ledního hokeje.* Praha: Olympia.
Gut, K., & Prchal, J. (2008). *100 let českého hokeje.* Praha: AS press.
Gut, K., & Vlk, G. (1990). *Světový hokej.* Praha: Olympia.
Ježek, L. (1976). *20. let jihlavské Dukly.* Praha: Naše vojsko.
Kostka, V., Bukač, L., & Šafařík, V. (1986). *Lední hokej: (teorie a didaktika).* (1. vyd.). Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
Nechvátal, B. (1960). *50 let českého sportu v Jihlavě: 1910-1960.* Jihlava: Tělovýchovná jednota Dynamo Jihlava.
Němec, J. (1971). *15 let Dukly Jihlava.* Praha: Naše vojsko.
Simonides, F. (1965). *10 let armádního sportovního družstva Dukla Jihlava.* Jihlava: Grafia.
Vlk, G., & Gut, K. (1978). *Zlatá kniha hokeje: z dějin československého ledního hokeje.* Praha: Olympia.
Vrbecký, D. (2006). *Půl století legendy (Dukla Jihlava: 1956-2006).* Jihlava: Parola.
Vrbecký, D. (2010). *Ta jihlavská, naše Dukla (hokejová univerzita z Vysočiny).* Jihlava: Muzeum Vysočiny.
Žurman, Z. (1981). *Dukla mezi mantinely.* Praha: Naše vojsko.

Internetové zdroje

<http://hokej.idnes.cz/historicti-vitezove-extraligy-d3g-/hokej.aspx?y=hokej/mistri.htm>.

<http://www.cslh.cz/text/35-historie-slh.html>.

<http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=9099>.

<http://www.hcdukla.cz/clanek.asp?id=Sin-slavy-se-rozrostla-o-dalsi-ctyri-jmena-dve-legendy-jsou-spjaty-s-Duklou-Jihlava-8158>.

<http://www.hcdukla.cz/search.asp?q=jan+hrbat%C3%BD&x=0&y=0>.

http://www.iihf.com/fileadmin/user_upload/download/IIHF%20OPM%20-%20June%202009.Complete%20version.pdf.

<http://www.nhl.cz/historie-nhl/stranka/5002727>.

<http://www.sinslavycslh.cz/jan-hrбаты.html>.

<https://www.sport.cz/hokej/ostatni/clanek/733455-do-hokejove-sine-slavy-byli-uvedeni-hrбаты-kucera-lang-a-krizek.html>.